

Research Paper

Sport and Women's Identity Development in Iran

Masumeh Fadaeidehcheshmeh^{1*}, Seyed Reza Hosseini Nia²,
Mohammad Mahdi Rahmati³, Hadi Bagheri⁴

Received: Jun 00, 0000

Revised: Aug 00, 0000

Accepted: Aug 00, 0000

ABSTRACT

Objective: The present research was conducted with the aim of investigating the role of sport in women's identity formation in Iran.

Methodology: This study was conducted using an exploratory mixed-methods approach. In the qualitative phase, a constructivist grounded theory approach (Charmaz) was employed, while the quantitative phase utilized Fuzzy DANP, a technique within multi-criteria decision-making (MCDM). The qualitative sample included female athletes at amateur, championship, and professional levels, as well as national team coaches and academic experts in sports management and sociology specializing in women's sports research, until theoretical saturation was reached. In the quantitative phase, 15 experts knowledgeable about women's sports and professional female athletes were selected. The research instruments comprised semi-structured interviews for the qualitative phase and a Fuzzy DANP pairwise comparison questionnaire for the quantitative phase.

Results: The analysis of 380 initial codes in this study resulted in 41 focused codes (concepts), which were ultimately reduced to 9 main categories. Eight of these primary categories were identified as influential factors in women's identity formation and subsequently prioritized using the Fuzzy DANP pairwise comparison method. The results of the Fuzzy DANP analysis indicate that these factors do not have equal influence. Among them, the role of coaches (0.1317) emerged as the most influential factor in the identity formation process, followed by empowerment of women in other aspects of life through sports (0.1302), gender stereotypes (0.1293), and enhancement of women's psychological strength through sports (0.1287). In contrast, factors such as overt gender discrimination (0.1269), gendered perspectives on sports disciplines (0.1212), obstacles created through regulations (0.1177), and low levels of women's physical literacy (0.1141) ranked lower in terms of influence.

Conclusion: The process of women's identity formation through sports is primarily influenced by supportive and empowering factors, particularly the role of coaches, whereas structural barriers and gender-based discrimination exert a comparatively lesser impact. Therefore, strengthening the role of coaches, enhancing empowering sports opportunities, and reforming discriminatory policies can facilitate the identity development of women in the athletic context.

Keywords: Identity Development; Identity; Gender Stereotypes; Gender Discrimination

1. PhD Candidate in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran. (Corresponding Author)

2. Assistant Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

3. Associate Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, University of Guilan, Guilan, Iran.

4. Assistant Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

* Corresponding Author Email Address: m.fadaei@gmail.com

Cite this article: Fadaeidehcheshmeh, M., Hosseini Nia, S.R., Rahmati, M.M., & Bagheri, H. (????). Sport and Women's Identity Development in Iran. *Journal of Sport Management and Development*, ??? (??), ???-??.

DOI: <https://doi.org/????????????????>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Sociocultural environments, including sports spaces, play a crucial role in shaping identity (Osgood et al., 2022). Sport, by influencing culture and creating a sense of competence, is an important tool in socialization and personality development. By participating in sports, women can build identities beyond gender roles and become empowered (Henderson, 1990; Vertinsky, 1990). Despite some progress in Iranian women's sports, this field still faces many challenges (Rasekh et al., 2022). The primary issue is the lack of research on the identity-building role of sport for women. This is while sport provides a platform for self-redefinition, self-confidence enhancement, and effective social presence. Therefore, it is necessary to examine the role of sports in women's identity to provide a basis for cultural policies and reduce gender inequalities.

Methodology

The present study falls within the category of mixed-methods research (qualitative-quantitative) and, by nature, adopts an exploratory-developmental approach. In the qualitative phase, its main strategy is grounded theory with a constructivist (Charmaz) approach. Data were collected through fieldwork and library studies, and the primary data collection tools included in-depth interviews and theoretical studies in the qualitative phase, and paired comparison questionnaires in the quantitative phase.

Participants in the qualitative phase comprised athletes (amateur, elite, and professional), national team coaches, and scientific and academic experts in sports management and sociology, with specialization in women's sports research. Given the use of the grounded theory method and interviews for data collection, purposive sampling was initially employed, followed by theoretical sampling. The sampling process continued until theoretical saturation was achieved. Due to the broad scope of the study, theoretical saturation was reached after 15 interviews.

Furthermore, this study employed the Damp Fuzzy method to analyze the internal relationships among the criteria and determine their priorities. After identifying the factors influencing women's identity formation through sports (qualitative phase), these factors were incorporated as criteria in a paired comparison questionnaire. To ensure the questionnaire's validity, it was first reviewed by three experts in sports management and sociology, and then, through purposive sampling, administered to 15 informed specialists in women's sports and professional female athletes. Subsequently, the factors influencing women's identity formation were prioritized. To calculate the reliability of the interviews conducted in the present study, the intra-subject agreement method of two coders was used. The results of coding the interviews in question are shown in Table 1.

Table 1. Inter-coder Reliability Results

Row	Interview No	Total Data Entries	Agreements	Disagreements	Test-retest Reliability (%)
1	8	16	6	1	75%
2	11	15	6	3	80%
3	13	13	5	2	76%
Total		44	17	6	77%

According to the reliability results in Table 1, the test-retest reliability for coding the interviews in the present study is 77 percent, which is confirmed by the fact that the reliability rate is greater than 60 percent (Myers, 2019).

In this study, the fuzzy DNP hybrid method was used to analyze the internal relationships between the criteria and prioritize them. After identifying the factors affecting women's identity through sports (qualitative stage), these factors were included as criteria in the paired comparison questionnaire. First, the questionnaire was given to 3 sports management and sociology experts for validity, and then it was given to 15 experts knowledgeable about women's sports and professional female athletes through purposive sampling. After that, the factors affecting women's identity were prioritized.

Results

The coding of the research findings is presented in the section of initial coding: 380 codes, focused coding: 41 codes, and finally 9 theoretical codes. In fact, the initial codes were combined and placed in focused codes based on the content of each of them, and finally in theoretical codes. The results of focused and theoretical coding are given in Table 2.

Table 2. Focused and theoretical codes extracted from the interviews

Theoretical Codes	Focused Codes
Increase Mental Strength	Significant Others Mythologizing Inspiring Women Building a Supportive Sports Community
Gendered Perception of Certain Sports Disciplines	Physiological and Functional Differences Male Dominance
Empowered Women through Sports	Sport as an Empowering Factor Changing Gender Norms Women's Movement
Physical Literacy	Women's health, the heart of the family Exercise is the foundation of health
Gender Stereotypes	Negative view of families Dominant social and cultural norms Objectification Sports as a vulgar phenomenon Sports for men Breaking taboos in sports Superior forces in sports (sports administrators) Suspicion of female athletes Common stereotypes
Gender Discrimination	Gender Inequalities Invisible Ceilings Systemic Challenges in Education and Infrastructure Media Avoidance Less Media Coverage Gender Wage Gap Sexualization of Sport Patriarchal Culture of Sport
Function of The Coach	Coach, Role Model, and Guide Identity Building Coaches

Prevailing Rules	Creating gender inequality by sports administrators Inequality in investment Gender segregation in the rules
Sports Identity Development	identity development through sports Creating a positive self-concept The appearance and behavior of identity Sports identity The dynamism and excitement of sports Fan Sports compensation Covering weaknesses and problems as a consequence of participating in sports Club affiliation tendency Aestheticism Ideal bodies in sports

After identifying theoretical codes in the qualitative stage using the constructivist method, the codes were placed as criteria affecting women's identity in the multi-criteria decision-making questionnaire, and then the criteria were prioritized in 8 stages using the fuzzy DNP method. The results of prioritizing factors affecting women's identity through exercise using the fuzzy DNP model are presented in Table 3.

Table 3. Relative and final weights of factors affecting women's identity through sports

Criterion name	Weight	Rank
The role of coaches in women's sports	0.1317	1
Empowering women in other aspects of life through sports	0.1302	2
Gender stereotypes prevailing in women's sports	0.1293	3
Increasing women's psychological strength through sports	0.1287	4
Overt gender discrimination in all sports sectors (such as media, etc.)	0.1269	5
A gendered perspective on certain sports disciplines	0.1212	6
Creating obstacles through the regulations governing sports and non-sports organizations	0.1177	7
Physical literacy in women	0.1141	8

Discussion and Conclusion

This study aimed to investigate the role of sport in shaping women's identities, while also examining the contextual factors that may influence this process. The main findings of this study showed that sport plays a crucial role in shaping women's identities, as it provides a platform for the development and affirmation of one's self. As a result, valuing an identity with a strong sports component was considered significant. Identity is a single, multidimensional construct composed of interconnected dimensions (Berzonsky, 2005; Yakushko et al., 2009; Schachter, 2004). "Sport as performance" plays a significant role in shaping identity. Sport provides an opportunity to demonstrate one's capabilities and values, which are both influenced by society and find meaning within. These findings support the efforts of Stets and Burke (2000) to integrate identity theory (Stricker, 1968) and social identity theory (Tajfel, 1978); they believe that the combination of these two theories helps to understand that the "self" both exists within and is influenced by society, because socially defined shared meanings are embedded in individuals' mental models and identity standards. Through social comparison, individuals gain

knowledge about their capabilities. This self-knowledge shapes their self-concept and ultimately constructs identity. This finding is consistent with the theories of Erikson (1971), Bertschneider & Heim (2001), Steffen & Breuer (2007), and Schwartz (2001); All of these researchers emphasize that social comparison is essential for identity development, as it leads to the formation of a self-concept that nourishes identity (Ward & Georgakis, 2016).

The research findings also showed that several factors, such as family support or restriction, societal attitudes, gender stereotypes, the media, the role of coaches, and the policies of official institutions, act as underlying or interfering factors that affect women's lived experience in sport. Since the social mobility of female athletes is a multidimensional process that requires a combination of individual, organizational, and social support. Therefore, by removing barriers and increasing investment in women's sports, not only can their social status be improved, but it will also pave the way for a more just and developed society. The research findings clearly showed that sports participation for women provides a platform for psychological empowerment, breaking dominant norms, reconstructing individual and social identity, and confronting structural inequalities, concepts that are aligned with feminist theories, sociology of the body, and social psychology in the scientific literature (Pister, 2010; Flintoff & Scarton, 2002; Coakley, 2016).

The process of identity formation not only enhances women's sense of self-efficacy and self-confidence but also enables them to challenge the restrictive boundaries of gender roles and redefine a new experience of the body, agency, and personal power in the social space. Sport, especially in contexts where women face cultural and structural constraints, becomes a platform for reconstructing social status and acquiring symbolic and cultural capital. In other words, women's trained bodies appear not simply as tools, but as social actors and a redefined identity. In the meantime, institutional supports, informed policymaking, and fair representation in the media play a key role in the sustainability of this transformative process.

Originality/Value

Studies such as the present study show that gender attitudes in sports structures not only limit women's participation but also affect the process of their identity formation. According to Bandura (1997), individual identification in social contexts such as sports is influenced by feelings of self-efficacy, social acceptance, and positive performance experiences. Therefore, the implications of this study are directly aimed at decision-making organizations in the sports field, sports managers, cultural planners, and educational institutions. Managers and policymakers should avoid stereotypical views of sports disciplines and provide equal participation platforms for women and men. In this regard, the presence of women in sports that are traditionally considered masculine should be encouraged and supported, enabling women to develop a deeper personal and social identity. Additionally, designing educational, cultural, and media programs to challenge and change stereotypical attitudes can lead to a more supportive and equitable environment. Within this framework, sports programs should be designed with a focus on strengthening women's sense of empowerment, independence, and inner satisfaction, thereby developing their latent capacities in both sports and society.

Research Limitations/Implications

In light of the limitations of the present study, it is recommended that future research adopt a mixed-methods design (qualitative and quantitative) to enable data cross-validation and integration, thereby

enhancing the rigor, validity, and reliability of the findings. Moreover, expanding the study population to include female athletes in less-explored sports disciplines could provide a more comprehensive understanding of the role of sports in the identity formation process. Additionally, examining the comparative perspectives of women and men regarding the impact of sports on identity formation may further clarify the gendered dimensions of this phenomenon.

Participation in sports enables women to develop their skills and self-confidence while redefining their social and gender roles. Furthermore, their engagement in sports enhances professional opportunities, supportive networks, and the capacity to influence policymaking and social structures.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: All ethical principles have been observed in this article. The purpose and stages of the research were explained to the participants. The confidentiality of their information was also ensured. Honesty and trustworthiness were also observed in the analysis and citation.

Funding: The researchers in the present study did not receive financial resources from any specific organization.

Authors' contribution: This article is the result of the joint and coordinated efforts of all authors, who contributed equally to its preparation and compilation.

Conflict of interest: The authors of this article emphasize that in conducting and publishing this research, all ethical principles related to scientific publishing, including avoiding plagiarism, research violations, falsification or distortion of data, and repeated submission or printing of the article, have been observed. Additionally, the authors received no financial or commercial benefits related to this research, and no fees were paid or received for submitting or reviewing the article.

Acknowledgments: We sincerely thank and express our gratitude to all those who accompanied and supported us in the process of conducting and completing this research.

References

- Berzonsky, M.D. (2005). Ego identity: A personal standpoint in a postmodern world. *Identity International Journal of Theory and Research*, 5(2), 123-136. [https://doi.org/10.1207/s1532706xido502_3]
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. New York: W. H Freeman. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: WH Freeman. [[https://doi.org/10.1016/0149-7189\(90\)90004-G](https://doi.org/10.1016/0149-7189(90)90004-G)]
- Coakley, J. (2016). *Positive youth development through sport: Myths, beliefs, and realities*. In *Positive youth development through sport* (pp. 21-33). Routledge. [[Link](#)]
- Myers, M.D. (2019). *Qualitative research in business and management*. Sage Publications, 364 p. [[Link](#)]
- Schachter, E.P. (2004). Identity configurations: A new perspective on identity formation in contemporary society. *Journal of Personality*, 71(1), 167-197. [<https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00260.x>]
- Scraton, S., & Flintoff, A. (Eds.). (2002). *Gender and sport: A reader*. Psychology Press. [[Link](#)]
- Tajfel, H. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. London: Academic Press. [[Link](#)]
- Ward, J., & Georgakidis, S. (2016). Identity in Australia: A Case Study on the Role of Sport in the Ego Identity Formation Process. *Journal of Sports Research*, 3(2), 56-72. [<https://doi.org/10.18488/journal.90/2016.3.2/90.2.56.72>]
- Yakushko, O., Davidson, M.M. & Williams, E.N. (2009). Identity salience model: A paradigm for integrating multiple identities in clinical practice. *Psychotherapy Theory, Research, Practice, Training*, 46(2), 180-192. [[Link](#)]

مقاله پژوهشی

ورزش و هویت بخشی زنان در ایران

معصومه فدایی ده چشمه^{۱*}، سیدرضا حسینی نیا^۲، محمدمهدی رحمتی^۳، هادی باقری^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۷/۰۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۱۳

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش ورزش در هویت بخشی زنان در ایران انجام گرفته است. **روش شناسی:** این پژوهش با روش آمیخته اکتشافی انجام و در بخش کیفی از روش بر ساخت گرا (چارمز) و در بخش کمی از معیارهای تصمیم گیری چند معیاره (دنب فازی) استفاده شد. نمونه پژوهش در بخش کیفی تمام ورزشکاران در سطح آماتور، قهرمانی و حرفه ای همچنین مربیان تیم های ملی و متخصصان علمی و دانشگاهی در حوزه مدیریت ورزشی و جامعه شناسی با تخصص در پژوهش ورزش زنان (تا رسیدن به اشباع نظری) و در بخش کمی ۱۵ نفر از متخصصان آگاه با موضوع ورزش زنان و ورزشکاران حرفه ای زن بودند. ابزار پژوهش شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته (کیفی) و پرسشنامه مقایسات زوجی دنب فازی (کمی) بود.

یافته ها: برآیند تحلیل ۳۸۰ کد اولیه اصلی ظاهر شده در این پژوهش ۴۱ کد متمرکز (مفهوم) بود که در نهایت به ۹ مقوله اصلی تقلیل پیدا کردند. ۸ مورد از این مقولات اصلی به عنوان عوامل اثرگذار بر هویت بخشی زنان استخراج شدند و سپس به روش دنب فازی اولویت بندی شدند. نتایج نشان می دهد «کارکرد مربی» (۰/۱۳۷)، بیشترین تأثیر را در فرآیند هویت بخشی دارد و پس از آن «توانمندسازی زنان در زندگی از طریق ورزش» (۰/۱۳۰۲)، «کلیشه های جنسیتی» (۰/۱۲۹۳)، «افزایش قدرت روانی زنان از طریق ورزش» (۰/۱۲۸۷)، در رتبه های بعدی و در ادامه «تبعیض جنسیتی» (۰/۱۲۶۹)، «نگاه جنسیتی به رشته ها» (۰/۱۲۱۲)، «مانع تراشی از طریق قوانین» (۰/۱۱۷۷) و «سطح پایین سواد بدنی زنان» (۰/۱۱۴۱) در رتبه های پایین تر قرار گرفتند.

نتیجه گیری: فرآیند هویت بخشی زنان از طریق ورزش بیش از هر چیز تحت تأثیر عوامل حمایتی و توانمندسازی به ویژه نقش مربیان قرار دارد، در حالی که موانع ساختاری، تبعیض های جنسیتی اثر کمتری دارند. بنابراین، تقویت نقش مربیان، ارتقای فرصت های توانمندسازی ورزشی و اصلاح سیاست های تبعیض آمیز می تواند مسیر هویت یابی زنان را تسهیل نماید.

واژه های کلیدی: هویت یابی، هویت، کلیشه های جنسیتی، تبعیض جنسیتی

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. استادیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

۳. دانشیار جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران.

۴. استادیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: m.fadaei@gmail.com

استناد: فدایی ده چشمه، معصومه؛ حسینی نیا، سیدرضا، رحمتی، محمدمهدی و باقری، هادی. (۱۴۰۴). ورزش و هویت بخشی زنان در ایران. مدیریت و توسعه ورزش، ۱۴(۱)، ۲۰-۳۴.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.18943.2519>

نوآوری پژوهش و پیام کلی

با وجود مطالعات پیشین درباره ورزش زنان، پژوهش های اندکی به نقش ورزش در فرآیند هویت بخشی زنان پرداخته اند. نوآوری این پژوهش در ادغام ورزش با تحلیل هویت فردی و اجتماعی زنان است که تصویری جامع از تأثیر ورزش بر هویت اجتماعی زنان ارائه می دهد. پیام کلی پژوهش این است که ورزش نه تنها فرصتی برای فعالیت بدنی، بلکه سازوکاری مؤثر در شکل دهی هویت و توسعه فردی زنان است و می تواند راهنمای سیاست گذاری و برنامه ریزی در حوزه ورزش زنان باشد.

مقدمه

هویت، سرچشمه معنا و چیستی اجتماعی افراد است (کالینسون^۱، ۲۰۰۶؛ دیویس^۲، ۲۰۰۶). این مفهوم را می‌توان به عنوان فرآیند تغییر و نوآوری در نظر گرفت، زیرا به طور تدریجی و پیوسته در طول زمان اتفاق می‌افتد و هر چیزی که در زمان جاری باشد، پویاست. از این رو، هویت‌یابی فرایندی است که پیوسته در معرض بازسازی است (ساروخانی و رفعت‌جاه، ۲۰۰۴). تشکیل هویت فرد با اثرگذاری بر سلامت روان به‌عنوان یک عامل محافظتی عمل کند، افرادی که حس هویت مستحکمی دارند، بهتر می‌توانند با استرس‌های زندگی کنار بیایند و ظرفیت بیشتری برای ایجاد و حفظ روابط بین‌فردی نشان می‌دهند (کامیا^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). محیط‌های اجتماعی-فرهنگی نقش کلیدی در شکل‌گیری هویت دارند، این محیط‌ها منابعی مانند الگوهای رفتاری، فرصت‌ها و ابزارهایی را برای شکل‌گیری هویت فراهم می‌کنند (اوسگود^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). یکی از این محیط‌ها، فضاها و ورزشی است. ورزش در همه جنبه‌های فرهنگ نفوذ دارد، از زبان گرفته تا گفتمان اجتماعی. ورزش، به عنوان ابزاری اجتماعی عمل می‌کند و درس‌های ارزشمند اجتماعی و اخلاقی را آموزش می‌دهد (جورجاکیس و لایت^۵، ۲۰۰۵). بررسی^۶ (۲۰۰۷) معتقد است که فرایند اجتماعی شدن در ورزش تأثیر حیاتی بر رشد شخصیت و شکل‌گیری هویت دارد، چرا که توانایی ایجاد حس سالم شایستگی در شرکت‌کنندگان ورزش را داراست (وارد و جورجاکیس^۷، ۲۰۱۶). همچنین ورزش توانایی حل مشکلات اجتماعی از جمله کمبودها در آموزش، درگیری‌های بین قومی و نابرابری‌های جنسیتی را دارد (پلتفروم سازمان ملل، ۲۰۰۸). ورزش توانایی تغییر سیستم‌ها و ساختارهای نابرابر موجود در جامعه را دارد. در سراسر جهان، باور به نتیجه بخش بودن ورزش برای تغییر جامعه، موجب ایجاد صدها برنامه و جنبش در این زمینه شده است (هارتمن و کواک^۸، ۲۰۱۸). ورزش نه تنها سبب تقویت تعاون، قانون‌پذیری، سازماندهی، همبستگی و مشارکت اجتماعی می‌شود، بلکه هویت اجتماعی را نیز ایجاد می‌کند (جارویه، ۲۰۱۳). ورزش حرفه‌ای و فعالیت‌های بدنی فرصتی برای مقاومت و بازتعریف هویت زنانه فراهم می‌آورد. همچنین، رسانه و پخش مسابقات زنان با ایجاد الگوهای جدید، روند هویت‌بخشی آنان را تقویت می‌کند (والسته^۹، ۲۰۰۶). از آنجاکه شرکت در ورزش محیط اجتماعی را برای زنان فراهم می‌کند تا هویت یکدیگر را تجربه کنند از طریق شرکت در ورزش، زنان می‌توانند به محیط‌هایی دسترسی پیدا کنند که در آن هویت‌هایی فراتر از نقش‌های جنسیتی اجتماعی خود را توسعه دهند (هندرسون^{۱۰}، ۱۹۹۱). زنان با به چالش کشیدن تعاریف اصلی جنسیت از طریق شرکت در انواع مختلف ورزش، هویت‌های فرهنگی و ورزشی جدیدی را شکل می‌دهند (ورتینسکی^{۱۱}، ۱۹۹۰). با شرکت در ورزش هر نسل جدیدی از زنان ورزشکار تجربیات متنوعی را کسب کرده‌اند. این تجربیات باعث تغییر و رشد هویت بسیاری از آنها شده است. پذیرش هویت‌های بدیل از طریق ورزش، که فراتر از هویت جنسیتی می‌رود، به فرد این امکان را می‌دهد که اختیار و اراده خود را به‌دست آورد (وارد و جورجاکیس، ۲۰۱۶).

- ¹ Collinson
- ² Davies
- ³ Camia
- ⁴ Osgood
- ⁵ Georgakis and Light
- ⁶ Percy
- ⁷ Ward & Georgakis
- ⁸ Hartmann & Kwauk
- ⁹ Jarvie
- ¹⁰ Walseth
- ¹¹ Henderson
- ¹ Vertinsky

توسعه ورزش در جامعه ایران نیز منوط به تحول سازنده و مثبت در قوانین و مقررات و برنامه‌های جاری ورزشی است. از طرفی، این واقعیت بر هیچ‌کس پوشیده نیست که بدون در نظر گرفتن زنان که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، دستیابی به این امر ممکن نیست. زنان بخش مهمی از جامعه هستند که در طول تاریخ به دلایل اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و ایدئولوژیک نابرابری‌هایی در مورد آنان صورت گرفته است (امین^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). در سال‌های اخیر با ایجاد تغییرات بنیادین در قوانین و مقررات مربوط به حضور زنان در جامعه و سیاست‌گذاری‌های لازم در ورزش، رشد و پیشرفت چشم‌گیری در ورزش زنان در عرصه مسابقات ملی و بین‌المللی به دست آمده است (رحمانی و طیبی‌نیا، ۲۰۱۸). مسأله هویت برای زنان ایرانی از این رو اهمیت دارد که برداشت‌های متفاوتی از زن بودن در جامعه وجود دارد. یک سطح جامعه و ساختارهای آن هویت زنان را به گونه‌ای ترسیم می‌کند که گویی آنان موجوداتی ناقص‌اند و در این راستا می‌توان به موانع قانونی و موارد تبعیض علیه زنان اشاره کرد. از طرف دیگر ساختارهای جامعه به گونه‌ای با هم ترکیب شده‌اند که باورهای نادرست در مورد زنان را به آن‌ها القا می‌کند. بخشی از این تصورات باعث می‌شود که زنان گاهی اوقات خود را مرد جلوه دهند و آرزوی مرد بودن کنند (شهوندی و تقوی‌نسب، ۲۰۱۸). فرهنگ و ساختارهای اجتماعی تأثیر چشم‌گیری بر مشارکت زنان در ورزش دارند. از یک سو، باورهای فرهنگی و کلیشه‌های جنسیتی می‌توانند مانع حضور زنان در عرصه‌های ورزشی شوند و از سوی دیگر، تغییرات اجتماعی و تقویت جنبش‌های زنان توانسته‌اند نقش زنان در ورزش را برجسته‌تر کنند (اسکراتون و فلینتون، ۲۰۰۲).

حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی و شرکت در ورزش‌های جمعی و گروهی به آن‌ها هویت بیشتری می‌دهد و باعث می‌شود آنان به حاشیه جامعه رانده نشوند. زنانی که سبک زندگی ورزشی دارند به هویت بهتری از خود دست پیدا می‌کنند (خواجه نوری و همکاران، ۲۰۱۶). با این حال، با توجه به کمبود زیرساخت‌ها و شرایط فرهنگی - اجتماعی ضرورت دارد زمینه‌های لازم برای توسعه اجتماعی و فراهم‌سازی بسترهای مناسب جهت افزایش مشارکت زنان در ورزش بیش از پیش مهیا شود (منسری، ۱۹۸۸). مشارکت زنان در ورزش با مردان برابر در نظر گرفته نمی‌شود و آن‌ها با جوایز نقدی کمتر، دسترسی محدود به امکانات ورزشی و پوشش رسانه‌ای ناکافی مواجه هستند (لنسکیج، ۱۹۸۶). رسانه‌ها با تمرکز بر پوشش گسترده برخی رویدادها (ورزش‌های تیمی مردان) و نادیده گرفتن موارد دیگر (ورزش زنان، ورزش معلولین)، چارچوبی از اهمیت و اولویت‌ها در ورزش ارائه می‌کنند (افروز و همکاران، ۲۰۲۱).

رسانه‌ها با نمایش کمتر فعالیت‌های ورزشی زنان و کم اهمیت جلوه دادن آن‌ها در محتوای برنامه‌های خود مردسالاری را تقویت می‌کنند. چنانچه تحلیل رسانه‌های ورزشی و فعالیت‌های ورزشکاران تبعیض‌ها و وجود کلیشه‌های جنسیتی را به وضوح نشان می‌دهد. اما آن‌ها با برجسته کردن موقعیت ورزشکاران مرد به وسیله عکس و نوشته‌ها می‌کوشند تا موضوع ورزش مردان را جذاب‌تر جلوه دهند. رسانه‌ها نه تنها به زنان ورزشکار کمتر اهمیت می‌دهند بلکه بیشتر بر ویژگی زنانگی آن‌ها تمرکز می‌کنند. در واقع رسانه‌ها تلاش می‌کنند تا برتری مردان را بر زنان نشان دهند و همین موضوع باعث شکل‌گیری کلیشه‌های جنسیتی در مسیر موفقیت زنان در ورزش می‌شود (جوانی و همکاران، ۲۰۲۲). شناسایی کلیشه‌های رایج و تبعیض‌ها می‌تواند به ایجاد برابری در ورزش کمک کنند وجود کلیشه‌ها و باورهای قالبی، مانع از مشارکت بهینه زنان در حوزه ورزش می‌شود (موفق، ۲۰۲۲؛ نظری و همکاران، ۲۰۲۲).

¹ Amin

² Scraton & Flintoff

³ Messner

⁴ Lenskyj

همچنین تعداد کم مطالعات درباره زنان ورزشکار به این تصور کلیشه‌ای که زنان به اندازه مردان ورزشکار نیستند، دامن می‌زند (جانسون و ویتراگتون^۱، ۲۰۱۸). با بررسی هنجارها و نگرش‌های اجتماعی، می‌توان دریافت که چگونه این سوگیری‌ها می‌توانند پیشرفت زنان را در زمینه‌های مختلف از جمله ورزش محدود کنند (فینک^۲، ۲۰۱۵). برای اینکه ورزش زنان بتواند به جایگاه واقعی خود برسد، لازم است عواملی که این مسیر را تسهیل می‌کنند مورد توجه قرار گیرند. موفقیت‌پایدار ورزش زنان در گرو حمایت ساختاری، فرهنگی و رسانه‌ای است (کیانی و نظری، ۲۰۲۳). نگرش جامعه نسبت به ورزش زنان نقش مهمی در میزان مشارکت و پیشرفت آنان دارد؛ هرچه این نگرش‌ها مثبت‌تر و پذیرا‌تر باشد، امکان رشد و دیده شدن زنان در عرصه ورزش بیشتر می‌شود (عیدی و همکاران، ۲۰۱۹). رسانه‌ها نیز با پوشش خبری مداوم و عادلانه می‌توانند این فضا را تقویت کنند و تصویر متفاوتی از توانمندی‌های زنان ارائه دهند (پاپ^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). با وجود تلاش‌های صورت گرفته برای توسعه ورزش زنان و افزایش مشارکت آنان در عرصه‌های مختلف ورزشی، هنوز موانع اجتماعی، فرهنگی، و رسانه‌ای متعددی بر سر راه شکل‌گیری کامل هویت ورزشی و اجتماعی زنان در ایران وجود دارد. از یک سو، ورزش می‌تواند بستری برای بازتعریف خود، تجربه نقش‌های جدید، و توانمندسازی زنان باشد؛ و از سوی دیگر، کلیشه‌های جنسیتی، تبعیض ساختاری و بازنمایی ناعادلانه در رسانه‌ها می‌تواند مانع از تحقق کامل این ظرفیت‌ها شود. تاکنون بیشتر مطالعات صورت گرفته درباره ورزش زنان در ایران، بر چالش‌ها و محدودیت‌ها متمرکز بوده‌اند و کمتر به نقش شکل دهنده و تحول آفرین ورزش در فرایند هویت‌یابی زنان پرداخته‌اند.

بر این اساس، مسأله اصلی این پژوهش آن است که چگونه ورزش می‌تواند به عنوان یک بستر اجتماعی-فرهنگی، در فرایند هویت‌یابی زنان ایرانی نقش ایفا کند؟ و چه عواملی در تسهیل یا تضعیف این نقش مؤثرند؟ بررسی این مسئله می‌تواند موجب درک عمیق‌تری از کارکردهای اجتماعی ورزش برای زنان و ارائه راهکارهایی برای سیاست‌گذاری در راستای توانمندسازی زنان از مسیر ورزش شود. هویت زنان به عنوان فرایندی پویا و اجتماعی، تحت تأثیر عوامل فرهنگی، تاریخی و اجتماعی شکل می‌گیرد و بر سلامت روان، روابط و جایگاه آنان در جامعه اثرگذار است. در جوامع مذهبی، هویت زنان عمدتاً با قومیت، دین و جنسیت بازتولید می‌شود، اما مشارکت در ورزش حرفه‌ای و بازنمایی رسانه‌ای، این مرزها را به چالش کشیده و مسیر هویت‌یابی نوین را تقویت می‌کند. در ایران نیز با وجود محدودیت‌های فرهنگی، اجتماعی و قانونی، تغییرات اخیر و حضور پررنگ زنان در عرصه ورزش ملی و بین‌المللی اهمیت مطالعه این موضوع را دوچندان کرده است، چرا که ورزش می‌تواند ابزاری برای توانمندسازی، برابری خواهی و ارتقای هویت اجتماعی زنان باشد. با مروری بر تاریخ ورزش زنان ایران، می‌توان فهمید که ورزش زنان تا امروز، قرار و نشیب‌های بسیاری را طی کرده است و همچنان با مشکلات زیادی نیز همراه است (راسخ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین با توجه به اینکه بیشتر پژوهش‌های ورزش زنان در ایران حول چالش‌های ورزش زنان بوده است این پژوهش به دنبال بررسی نقش ورزش در هویت‌بخشی زنان است. با وجود این باور رایج که ورزش و فعالیت بدنی موجب انواع پیامدهای سودمند آموزشی، اجتماعی، روان‌شناختی و بهداشتی می‌شود (پات و همکاران^۴، ۲۰۱۴)، اما همچنان در بسیاری از مناطق ایران، عوامل فرهنگی، مذهبی و ساختاری، مانع از مشارکت کامل زنان در فضاهای ورزشی می‌شوند و در نتیجه، تأثیرات هویتی ورزش در زنان کمتر دیده یا مطالعه شده است. در این شرایط، پژوهش درباره نقش ورزش در شکل‌گیری هویت زنان ایرانی، می‌تواند به روشن شدن این ظرفیت نهفته کمک کند و بستر مناسبی برای طراحی سیاست‌ها و

¹ Johnston & Weatherington

² Fink

³ Pope

⁴ Pot

برنامه‌های حمایتی در حوزه ورزش زنان فراهم آورد. چنین شناختی در بلندمدت می‌تواند به کاهش نابرابری‌های جنسیتی، تقویت عزت‌نفس زنان و بازتعریف نقش‌های اجتماعی آنان در جامعه ایران بیانجامد.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر در زمره مطالعات آمیخته (کیفی-کمی) قرار دارد و از نظر ماهیت، رویکردی اکتشافی-توسعه‌ای دارد. در بخش کیفی استراتژی اصلی آن، نظریه داده‌بنیاد با رویکرد ساخت‌گرا (چارمز) است. داده‌ها از طریق روش‌های میدانی و مطالعات کتابخانه‌ای گردآوری شدند و ابزارهای اصلی جمع‌آوری اطلاعات شامل مصاحبه‌های عمیق و مطالعات نظری در بخش کیفی و پرسشنامه مقایسات زوجی در بخش کمی بودند. مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر در بخش کیفی ورزشکاران (آماتور، قهرمانی و حرفه‌ای)، مربیان تیم‌های ملی و متخصصان علمی و دانشگاهی در حوزه مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی به‌نحوص در پژوهش ورزش زنان تشکیل دادند. با توجه به استفاده از روش نظریه زمینه‌ای و انجام مصاحبه برای گردآوری داده‌ها ابتدا از روش نمونه‌گیری هدفمند و در ادامه کار از روش نمونه‌گیری به صورت نظری استفاده شد. فرآیند نمونه‌گیری تا زمانی که مقوله‌ها به اشباع نظری رسیدند ادامه پیدا کرد. در این پژوهش به دلیل وسیع بودن حوزه پژوهش، اشباع نظری تا ۱۵ مصاحبه به دست آمد. جدول ۱ مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در بخش کیفی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مشخصات دموگرافیک مصاحبه شونده‌گان در بخش کیفی

Table 1. Demographic characteristics of interviewees in the qualitative section

ردیف Row	تجربه و سطح فعالیت ورزشی Level of Activity and Experience	سن Age	سابقه فعالیت ورزشی (بر حسب سال) Sports Activity History (in years)
۱	ورزشکار ملی پوش	۵۸	۴۴
۲	ورزشکار ملی پوش	۲۳	۱۵
۳	ورزشکار ملی پوش	۳۴	۲۳
۴	ورزشکار قهرمانی کشوری	۲۳	۱۵
۵	ورزشکار قهرمانی کشوری	۱۸	۱۱
۶	ورزشکار قهرمانی استان	۲۰	۱۳
۷	ورزشکار قهرمانی استان	۲۸	۵
۸	ورزشکار آماتور	۶۳	۳
۹	ورزشکار آماتور	۲۸	۲۱
۱۰	مربی تیم ملی	۳۶	۲۲
۱۱	مربی تیم ملی	۲۲	۱۴
۱۲	مربی تیم ملی	۴۴	۳۰
۱۳	مربی تیم ملی	۵۰	۲۹
۱۴	متخصص ورزش زنان	۴۸	۳۱
۱۵	متخصص ورزش زنان	۴۵	۳۶

نحوه بررسی روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی با روش‌های پژوهش کمی متفاوت است. محقق کیفی ضمن حضور در عرصه، داده‌های جمع‌آوری شده را از طرح مختلف با یکدیگر مقایسه می‌کند. بررسی و مقایسه مکرر داده‌ها، خود به

تأیید و افزایش روایی آن‌ها کمک می‌کند (لینکلن و گوبا^۱، ۱۹۹۴). چهار معیار (مقبولیت، انتقال‌پذیری،^۲ تأییدپذیری^۳ و قابلیت اطمینان) برای پژوهش کیفی برشمرده‌اند و معیارهایشان را با چهار معیار متعارف در پژوهش کمی (روایی درونی و بیرونی، پایایی و عینیت) جفت کرده و پیوند داده‌اند که در این پژوهش نیز این موارد مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. برای محاسبه پایایی مصاحبه‌ها از روش توافق درون موضوعی دو کدگذار استفاده شد. در این روش از یکی از اساتید مدیریت ورزشی مطلع از حوزه پژوهش درخواست شد تا به عنوان همکار پژوهش،^۳ مصاحبه را کدگذاری نماید که در هر کدام از مصاحبه هم نظر، کدهایی که از نظر دو نفر با هم مشابه هستند، با عنوان کدهای توافقی و کدهایی غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شدند. در نهایت با کمک فرمول زیر، میزان صحت و پایایی پژوهش حاضر ارزیابی شد. نتایج حاصل از کدگذاری مصاحبه‌های موردنظر در جدول ۲ آمده است.

$$\text{درصد توافق درون موضوعی} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

جدول ۲. نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

Table 2. Inter-coder Reliability Results

ردیف Row	شماره مصاحبه Interview No	تعداد کل داده‌ها Total Data Entries	تعداد توافقات Agreements	تعداد عدم توافقات Disagreements	پایایی باز آزمون (درصد) Test-retest Reliability (%)
۱	۸	۱۶	۶	۱	۷۵٪
۲	۱۱	۱۵	۶	۳	۸۰٪
۳	۱۴	۱۳	۵	۲	۷۶٪
	کل	۴۴	۱۷	۶	۷۷٪

طبق نتایج پایایی جدول ۲ تعداد کل داده‌ها ۴۴ و تعداد توافقات بین کدها ۱۷ و تعداد کل عدم توافقات برابر با ۶ می‌باشد. با این اوصاف، پایایی بازآزمون برای کدگذاری مصاحبه‌های پژوهش حاضر برابر با ۷۷ درصد است که با توجه به اینکه میزان پایایی به دست آمده بیشتر از ۶۰ درصد است، بنابراین قابلیت اعتماد یا پایایی کدگذاری‌ها مورد تأیید می‌باشد (مایرز^۵، ۲۰۱۹). در این پژوهش از روش ترکیبی دنپ فازی برای تحلیل روابط درونی بین معیارها و اولویت آن‌ها استفاده شد. پس از شناسایی عوامل اثرگذار بر هویت بخشی زنان از طریق ورزش (مرحله کیفی)، این عوامل به صورت معیارها در پرسشنامه مقایسات زوجی قرار گرفتند. ابتدا برای روایی پرسشنامه آن را در اختیار ۳ تن از متخصصان مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی قرار گرفت و سپس به صورت نمونه‌گیری هدفمند در اختیار ۱۵ نفر از متخصصان آگاه با موضوع ورزش زنان و ورزشکاران حرفه‌ای زن قرار گرفت. پس از آن عوامل اثرگذار بر هویت بخشی زنان اولویت‌بندی شدند. جدول ۳ مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در بخش کمی را نشان می‌دهد.

¹ Lincoln & Guba

² Credibility

³ Transferability

⁴ Dependability

⁵ Myers

⁶ Fuzzy DANP

جدول ۳. مشخصات دموگرافیک مصاحبه شوندگان در بخش کمی

Table 3. Demographic characteristics of the interviewees in the quantitative section

ردیف Row	مشارکت کنندگان Participants	سن Age	سابقه فعالیت ورزشی برای ورزشکاران/سابقه پژوهش برای پژوهشگران (سال) Sports experience of athletes / Researchers' research experience (years)
۱	ورزشکار ملی پوش	۵۸	۴۴
۲	ورزشکار ملی پوش	۲۳	۱۵
۳	ورزشکار ملی پوش	۳۴	۲۳
۴	ورزشکار ملی پوش	۲۵	۱۹
۵	ورزشکار ملی پوش	۲۴	۱۶
۶	ورزشکار ملی پوش	۳۰	۲۲
۷	ورزشکار پیشکسوت	۶۵	۵۰
۸	ورزشکار پیشکسوت	۶۳	۵۲
۹	ورزشکار پیشکسوت	۵۹	۴۸
۱۰	متخصص پژوهش در ورزش زنان	۳۹	۵
۱۱	متخصص پژوهش در ورزش زنان	۴۵	۸
۱۲	متخصص پژوهش در ورزش زنان	۴۶	۱۲
۱۳	متخصص پژوهش در ورزش زنان	۶۰	۲۵
۱۴	متخصص پژوهش در ورزش زنان	۴۳	۱۶
۱۵	متخصص جامعه شناسی	۵۸	۳۰

یافته‌ها

کدگذاری یافته‌های پژوهش در قسمت کدگذاری‌های اولیه ۳۸۰ کد، کدگذاری متمرکز شده (مفاهیم) ۴۱ کد و در نهایت ۹ کد نظری (مقولات اصلی) ارائه شده است. در واقع کدهای اولیه به صورت ترکیبی و بر اساس محتوای هر یک از آن‌ها در کدهای متمرکز شده (مفاهیم) و در نهایت در کدهای نظری (مقولات اصلی) قرار داده شدند.

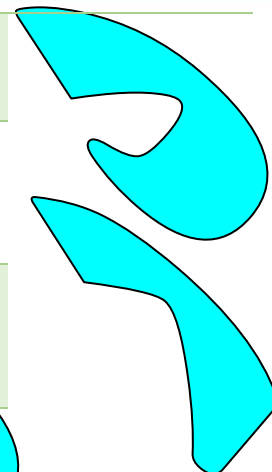
جدول ۴. نتایج کدگذاری مستخرج از مصاحبه‌ها

Table 4. Coding results extracted from interviews

کدهای نظری (مقوله‌های اصلی) Theoretical Codes (Core Categories)	کدهای متمرکز (مفاهیم) Focused Codes (Concepts)	کدهای اولیه Primary Codes
افزایش قدرت روانی Increase Mental Strength	دیگران مهم	هنجارهای فرهنگی تعیین کننده انتخاب لباس زنان در ورزش، اعتقادات مذهبی خانواده عامل محدود کننده زنان در ورزش، نقش ورزشی بودن خانواده در گرایش تمام اعضای خانواده به ورزش، تلاش چند برابری زنان ورزشکار نسبت به دیگر زنان، حمایت خانواده در زمان آسیب دیدگی، حمایت همیشگی شوهر از برنامه ورزش همسر، سلامتی زن و حمایت بیش از پیش همسر از فعالیت بدنی، عدم تاثیر نگاه‌های منفی به ورزش زنان، تشویق اعضا خانواده به ورزش، اهمیت نگرش دیگران در مورد تیپ بدنی برای زنان، نگاه همسر به زن، تشویق همسر به لاغر شدن، شنیدن جمله تپل از همسر و اذیت شدن زن و تمایل به لاغر شدن، تاثیرات منفی بیماری‌های اسکلتی عضلانی خانم‌ها بر روحیه خانواده، اجبار همسر برای فرم دادن به بدن (نگاه جنسی)، نقش همراه ورزشی خوب شناسایی زنان ورزشکار به عنوان افراد موفق جامعه در فضای مجازی، جایگاه اجتماعی بالای افراد ورزشکار و تمایل افراد جوان به الگو گرفتن از آن‌ها، شناخته شدن زنان ورزشی در محله، شهر و جامعه، تداعی ورزشکاران در جامعه به عنوان الگوهای برتر اخلاقی و رفتاری، نبود الگوهای ورزشی زن در مشاغل خاص مثل نیروی انتظامی، لزوم انتخاب زن ورزشکار سال و جایزه سال او، غلبه بر سختی‌ها و ایجاد استقامت
اسطوره سازی زنان الهام بخش		

احساس تعلق و ارتباط با افراد در جامعه، حس همبستگی و قدرت جمعی، مقابله با تنهایی و ایجاد دوستی‌های جدید، الگوگیری که به ایجاد سبک زندگی سالم‌تر و پایدارتر، تشویق زنان در یک گروه به مشارکت در تمام سطوح، احساس درک شدن از سمت هم باشگاهی‌ها	ساخت جامعه ورزشی حمایت‌گر	
تفاوت‌های ذاتی فیزیولوژیکی بین ورزشکاران مرد و زن، مشارکت و برتری مردان در برخی از رشته‌ها، مقایسه با هم‌تایان مرد خود با اجبار مربی، تفاوت در اندازه و قدرت عضلات، توانایی انجام فعالیت‌های بدنی خاص، لزوم اعمال تناسب جنسیتی در ورزش.	تفاوت‌های فیزیولوژیکی و عملکرد	نگاه جنسیتی به برخی از رشته‌ها Gendered Perception of Certain Sports Disciplines
ورزش امری مردانه، برتری مردان در فیزیک بدنی، هنجارهای اجتماعی حول زنانگی، ورزش‌های زنانه، ورزش‌های مردانه، مرد محور بودن ورزش‌های رقابتی	سلطه مردان	
ورزش راهی برای تلاش کردن، کم‌نیواردن در سختی‌های زندگی، لزوم حضور زنان در کمیته‌ها و نهادهای تصمیم‌گیرنده ورزشی، افزایش کارایی، فرصت تعامل اجتماعی، تقویت روحیه، افزایش مشارکت اجتماعی، توانمندسازی اجتماعی با ورزش	ورزش عامل توانمندساز	زنان توانمند با ورزش Empowered Women through Sports
مبارزه با کلیشه‌ها، تقویت برابری جنسیتی، لزوم تغییر شرایط محیطی برای ورزش زنان، تأثیر رسانه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های دیجیتال، زنان در فضای آنلاین، تغییر نقش اجتماعی زنان (فراتر از مادر بودن)	تغییر هنجارهای جنسیتی	
غلبه بر موانع سیستماتیک، ساختاری و اجتماعی، توسعه استراتژیک فرهنگ ورزش، برهم زدن دوگانه‌های مدرن/سنت، هم‌افزایی در جامعه برای ایجاد شرایط بهتر، تغییر نگرش عمومی از زنان، تصویر زنان و پیوند آن با هویت، پیشرفت فنی زنان در فوتبال و ورزش نمادی از مبارزه برای برابری جنسیتی و بهبود فرصت‌ها برای زنان، بازنگری نگاه مردانه، ارزش‌گذاری بر عملکرد ورزشی زنان	جنبش زنان	
تأثیر ورزش بر سلامت روان، تأثیر ورزش بر سلامت جسمی، انگیزه منفی دادن به ورزشکاران باعث انگیزه بیشتر می‌شود، توانمندسازی از طریق سواد جسمانی، به روز بودن با جدیدترین‌های ورزش یادگیری زندگی از تک تک لحظات ورزشی، موفقیت ورزشی در دوران نوجوانی تعیین‌کننده مسیر زندگی آینده، یادگیری مسئولیت‌پذیری دختران جوان در ورزش، نقش استعدادیابی در دوره‌های پایه در گرایش و تداوم ورزش، لزوم حفظ سلامتی و پیشگیری از آسیب در زنان میانسال با ورزش	تندرستی زن خانواده	
مربی خوب مؤثر بر دانش نسبت به ورزش در زنان، علم به لزوم تناسب اندام و سلامت، فرهنگ‌سازی برای مردان در مورد نقش ورزش بر سلامت زنان و دختران، ترس زنان از آسیب دیدن در ورزش به علت نبود آگاهی، نقش و تأثیر تحصیلات بالاتر در گرایش خانم‌ها به ورزش کردن، مادر سالم برابر با خانواده سالم و فرزندان سالم، برتری لاغری با ورزش نسبت به استفاده از داروهای لاغری، دردهای مفاصل و روی آوردن به ورزش، لاغری به عنوان هدف از مراجعه به باشگاه، مراجعه زنان خانه دار به باشگاه‌ها عامل رفع افسردگی و قطع مصرف داروهای اعصاب و روان، ورزش به عنوان یک عامل سلامت بخش، انرژی مضاعف زنان ورزشکار نسبت به زنان غیرورزشکار، تأثیر ورزش بر پیکره از کودکی	ورزش زمینه‌ساز سلامت	سواد بدنی Physical Literacy
ترجیح درس و تحصیل به جای ورزش، تشویق و حمایت خانواده در جهت ادامه تحصیل و تفریحی ورزش کردن نه قهرمانی و حرفه‌ای، تجربه منفی خانواده از حرفه ورزش/سرانجام نداشتن ورزش حرفه‌ای زنان در ایران، حساسیت شدید خانواده نسبت به تمرین کردن با مردان، صرف‌کفکدگی خانواده به دلیل نوع پوشش در بین اقوام، تفکرات غلط رایج نسبت به ورزش، ترس خانواده از آسیب دیدن جسمی در نتیجه ورزش، نگاه خانواده به مربیان مرد و تفکرات آبروداری در خانواده‌های سنتی، عدم تناسب پوشش برخی رشته‌ها و مربیان مرد (لباس رزمی کاران در مقابل مربیان مرد)، تصورات و سوء تفاهم‌های اجتماعی درباره ورزش	نگاه منفی خانواده‌ها	
گرایش نوجوانان دختر به نمایش قدرت، گرایش به ورزش‌های خشن به واسطه تجربه تلخ از نبود امنیت در محل زندگی، گرایش به رشته‌های رزمی به دلیل احساس ناامنی در مناطق پایین شهر، تأثیر شناخت خانم‌ها از محل زندگی‌شان و متناسب‌سازی پوشش خود با آن فرهنگ برای جلوگیری از آزار آذیت، دیدگاه منفی اطرافیان به ورزش، کلیشه‌های منفی جنسیتی نسبت به ورزش کردن زنان از سوی افراد مشهور، توجه به ورزشکار زن ابتدا به عنوان زن بعد به عنوان ورزشکار، اجتناب از ورزش به دلیل ترس از تغییر ظاهر در ورزش‌های رزمی و پر برخورد، لزوم انتخاب کلمات ملایم‌تر برای توصیف بدن در دختران دارای اضافه وزن، سوق دادن زنان به سمت ورزش‌های سبک‌تر، ورزش کردن زنان به عنوان یک کار خارق العاده (عجیب و سخت)	هنجارهای اجتماعی و فرهنگی حاکم	کلیشه‌های جنسیتی Gender Stereotypes
فرم بدنی به عنوان عاملی در تداوم ارتباطات زناشویی/دوستی، توجه جامعه به زن به عنوان کالایی با کارکردهای جنسی، ظاهر بدنی عامل برتری‌جویی در ذهن مردان/مسابقات زن، ورزش ابزاری برای فرم‌دهی و جذابیت اندام (نگاه جنسی)	شیء‌انگاری	

ورزش پدیده ای مبتذل	جایگاه نامناسب ورزش در اذهان، خوش گذران بودن زنان ورزشکار به عنوان تصویری عمومی، جو ناسالم اخلاقی در محیط ورزش به عنوان یک پیش فرض ذهنی سنتی، ورزش به عنوان پوششی برای رفتارها یا روابط ناسالم، ورزش عامل مسئولیت گریزی، ورزش عامل آسیب به بنیان خانواده
ورزش برای مردان	باورهای سنتی و کلیشه های جنسیتی در مورد ورزش، مردانه خواندن برخی از رشته ها در ایران عامل ورود نکردن به ورزش حرفه ای، نامناسب بودن ورزش رزمی برای دختر، آسیب دیدن و تغییر در ظاهر، این ورزش برای مردان است، چالش های جنسیتی پیش روی زنان در برخی رشته ها، ورزش جنسیت می شناسد، ثقیل بودن پذیرش (عدم پذیرش) حرفه ورزش برای زنان در جامعه
نیروهای برتر در ورزش (گرددانندگان ورزش)	ورزش عامل شکستن هنجارهای سنتی، فرهنگ سازی برای مردان در مورد نقش ورزش بر سلامت زنان و دختران، حذف کلیشه ورزش به عنوان اوقات فراغت، تامین امنیت مسیر باشگاه ها و سالن های ورزشی به وسیله ارگان های مربوطه، پایین بودن فرهنگ برخی از شهرها در سوق دادن و تشویق زنان به ورزش، مدال آوری زنان در رشته هایی که مردان در آن سرآمد نیستند، تلاش برای تغییر باورهای قدیمی، اولین قدم برای برابری برخورد نیروی انتظامی با زنان ورزشکار حاضر در انتظار عمومی، برخورد یا اعتراض دسته ای از مردم (آتش به اختیار) به ورزش زنان در انتظار عمومی، نگاه کلیشه ای به پوشش زنان در میداين ورزش، بها ندادن به ورزش (کم اهمیت دانستن آن)، عدم نصب عکس زنان ورزشکار در سطح شهر در کشورهای مسلمان، پشت پرده نگاه داشتن خانم ها، لزوم حفظ زن در یک جایگاه امن با حفظ حجاب، قرار ندادن ورزش در اولویت اول به خاطر مسائل مالی، پوشش کم رسانه ها
بدگمانی به دختران ورزشکار	سرافکنندگی خانواده به دلیل ورزش/ نوع پوشش در بین اقوام، استفاده از تجهیزات حجاب با وجود محدود کردن عملکرد برای جلوگیری از برخوردهای زننده با ورزشکاران زن، شخصیت و نوع رفتار خانم های ورزشکار عامل مزاحمت های مسیر، قابل اعتماد یا الهام بخش نبودن دختران و زنان ورزشکار، دختران در قفس انتظارات دیگران به جای پرواز دادن آن ها
کلیشه های رایج	ورزش دختران را زمخت می کند، دختران نباید بدنسازی کار کنند، بدنسازی بدن دختر را مردانه می کند، تو هر قدر هم تمرین کنی به گرد پای پسران نمی رسی، توی ورزش به هیچ چیزی دست پیدا نمی کنی، دختر توانایی نداره، ورزش هایی مثل ژیمناستیک و رزمی واسه دختر خطرناکه، ورزش هیچ آینده شغلی نداره، دختر باید شوهر کنه نه ورزش، تو ورزش هیچی نمی کنی، چرا فوتبالی بازی می کنی مگه پسری؟، ورزش کنی از زیبایی درمیایی، کاراته به درد دختر نمی خوره، ورزش متناقض با وظایف زنانگی، از دست دادن توانایی باروری، از دست رفتن باکرگی، دختر با ورزش های رزمی
نابرابری های جنسیتی	حمایت کمتر از زنان ورزشکار در جامعه، منزلت اجتماعی پایین زنان ورزشکار، محدودیت فرهنگی عامل انگیزه سوزی ورزشکاران زن، رایج بودن ترس از عدم حمایت، جایگاه پایین زنان ورزشکار ایرانی در مقایسه با زنان ورزشکار خارجی، محدودیت های زن در اسلام، چالش مداوم زنان در نقش ورزشکار با مسائل عرفی و مذهبی (پوشش اسلامی)، محدودیت زنان برای ورود به برخی ورزش ها
سقف های نامرئی	کمبود فرصت های رهبری برای زنان، کمبود حضور زنان در نقش های تصمیم گیری در فدراسیون ها، وجود زنان در فدراسیون های ملی بدون حق رای در تصمیمات مهم سیاست ها، کمبود فدراسیون ها در مورد کاهش قدرت زنان، فراهم نبودن شرایط تغییر اساسنامه فدراسیون ها برای احقاق حقوق زنان، لزوم انتخاب زنان شایسته و توانمند در سمت های مدیریتی، شکاف های ترفیع، بی توجهی به دستاوردهای زنان، دسترسی نابرابر به منابع
چالش های سیستماتیک در آموزش و زیرساخت ها	ورزش در کودکی کلید ورزش در پیری، پیامدهای افزایش سن، مانع ورزش در میانسالی، بی توجهی، فرار استعداد های ورزشی زن، پرورش ورزشی کودکان، کلیدی برای شناسایی استعداد های نهفته، ترک ورزش به علت برخوردهای سوء و عدم حمایت، عدم دسترسی به باشگاه در مناطق مختلف، لزوم تمرکز مدیران بر عملکرد ورزشکاران به جای توجه به مسائل حاشیه ای، عدم پیش بینی زمان کافی برای ورزش در مدارس، جا افتادن فرهنگ (ارزش) ورزش در کودکان از دوران اولیه زندگی
دوری گزینی رسانه	اولویت دهی به ورزش مردان، پوشش محدود در ساعات پربیننده، نبود پوشش رسانه ای بازی های زنان، مانع شهرت و اسطوره سازی، لزوم تمرکز بر نمایش مثبت و توانمندی های زنان در رسانه ها، لزوم ایجاد استراتژی های رسانه ای برای احترام و تقویت ارزش های زنان، تبلیغات ناکافی و نامناسب رسانه ای، مخدوش کردن تصویر ورزش زنان در رسانه، پیچاندن ورزش زنان در هاله ای از ابهام در رسانه ها، عدم وجود قراردادهای پخش برای ورزش زنان، تأکید بر ظاهر زنان به جای ورزشکار بودن (شیء انگاری زنان)، کم اهمیت دادن به دستاوردهای ورزشکاران زن، تأکید بر نقش های جنسیتی زنان، پخش بازی های زنان به عنوان یک تابو در کشور، کلیشه سازی ورزش زنان، شکاف در بودجه های پخش

تبعیض جنسیتی
Gender
Discrimination

نمایش تلویزیونی برای معرفی ورزشکاران موفق زن، اطلاع رسانی درباره ورزش زنان عامل ایجاد علاقه، علاقه مندی زنان به ورزش با نمایش موفقیت زنان ورزشکار، گرایش به رشته ورزشی خاص به دلیل تماشای کلیپ‌های آن رشته در فضای مجازی، اطلاع رسانی های فضای مجازی درباره مسابقات و ورزش زنان، انعکاس خبری ورزش زنان در شبکه های محلی، نقش تبلیغات تلویزیونی در ترویج ورزش زنان، عدم معرفی ورزشکاران نخبه در رسانه ملی، ماهیت مأموریتی رسانه‌ها در معرفی زنان ورزشکار، فضای مجازی و فرصت دیده شدن زنان، تاثیر پخش تلویزیونی بر گسترش ورزش، رابطه مستقیم پخش بازی با گرفتن اسپانسر، وجود صفحه اینستاگرامی فدراسیون و تاثیر در گسترش ورزش زنان در رشته کبدی

نمایش کمتر در رسانه‌ها

تخصیص نابرابر بودجه و منابع، سرمایه‌گذاری ناکافی تاریخی در ورزش زنان، تفاوت دستمزد بین ورزشکاران مرد و زن، دستمزد ناچیز مربیان زن، بی توجهی به سرمایه گذاری در تبلیغات رشته های ورزشی زنان، کمبود مشوق‌های مالی برای ورزشکاران زن، درآمد کم زنان ایرانی از ورزش، حمایت‌ها و قراردادهای نابرابر در مقایسه با ورزشکاران مرد، لیگ‌های ورزشی زنان توسعه‌نیافته، جایزه‌های نابرابر، بار مالی بیشتر برای ورزشکاران زن جنسیتی‌سازی در پوشش رسانه‌ای، تصاویر بیش از حد جنسیتی‌شده در تبلیغات، شکل‌دهی به ادراک عمومی از طریق جنسیتی‌سازی ورزش، تداوم دوگانگی زیبا و قوی، بهره‌برداری از بدن زنان برای سود، نقش رسانه‌های اجتماعی در مبارزه با جنسیتی‌سازی، شناسایی برخی ورزش‌های خاص قدرتی برای مردان (وزنه برداری، بدنسازی)، کوتاه بینی نسبت به برخی رشته‌های هنجار شکنانه مثل دوچرخه سواری، نامناسب بودن ورزش رزمی برای دختر

شکاف جنسیتی دستمزد

جنسیتی‌سازی ورزشی

اختصاص زمان‌های سوخته به تمهین خانم‌ها در باشگاه‌ها، عدم اختصاص امکانات به زنان ورزشکار، اختصاص تایم‌های خاص و مرده سالی‌ها به زنان، جدا سازی ورزش زنان و مردان، افت ورزش زنان بعد از بردن ورزش زنان زیر نظر مردان، اختلاف در سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی، انحصار منابع در ورزش‌های مردانه، امکانات توسعه‌نیافته برای ورزش زنان، تفاوت در تبلیغات برای ورزشکاران زن و مرد، تخصیص نگاه نکردن به ورزش زنان، کم اهمیت شمردن ورزش زنان در مقایسه با ورزش مردان، ارزش گذاری متفاوت به مدال‌های ورزشکاران زن و مرد، عدم ورود زنان در سال‌های اخیر به میادین بین‌المللی، بی توجهی بارز به زنان و عدم معرفی زنان به مجامع بین‌المللی، اهدای جوایز کاملاً متفاوت به ورزشکاران زن و مرد با شرایط رشته و مسابقه یکسان، دادن قدرت بیشتر به ورزش مردان، استفاده از تصاویر مردان در پوسترها و تابلوهای تبلیغاتی

فرهنگ مردسالارانه ورزش

تأثیرات فرهنگی مربی در ورزش زنان، ارائه‌دهنده بازخورد مثبت و انتقاد سازنده، مربیگری دلسوزانه و همراه با همدلی حتی با وجود پرداختی های اندک، مربیان با تعصب جنسیتی بالا، تأثیر رسانه بر روش‌های مربیگری در ورزش زنان، نقش مربی در ایجاد انگیزه و رغبت ورزشکار به ادامه ورزش، دلزدگی از ورزش به خاطر سرزنش های مربی هنگام تمرین در مقابل هم باشگاه‌ها، ایجاد انگیزه و رغبت ورزشکار به ادامه ورزش، تمرین با مربی اختصاصی، مربی متخصص و تداوم فعالیت ورزشی زنان، نقش مربی (تجربه و تبحر مربی) در آسیب رساندن به ورزشکاران (آسیب ورزشی)، ورزش‌های رزمی و آسیب زنان، یادگیری احترام در ورزش با مربی خوب، تشویق ورزشکاران دختر به حضور در ورزش با عدم پرداخت شهریه، نقش مربی در گسترش ورزش

مربی، الگو و راهنما

ارتباط و اعتماد بین مربی و ورزشکار، تأثیر بر هویت و اعتماد به نفس، احساس تعلق به ورزش با مربی، مربی من منبع الهام و انگیزه من، حمایت عاطفی از ورزشکاران، مربی الگوی اخلاقی و معنوی، مربی من باعث توسعه و رشد شخصی من، الگو برداری از تاب‌آوری مربی و غلبه بر مشکلات، انگیزه‌دهی مربی با وعده رساندن ورزشکاران به سطوح بالای رقابتی، روحیه خوب مربیان در جذب شدن به ورزش، حضور مربی پراثری، موجب تقویت انگیزه و علاقه به ورزش

مربیان هویت ساز

کارکرد مربی

Function of The Coach

بی اعتمادی زنان به حاکمیت به دلیل فشارهای اجتماعی، نزول سطح اعتقادات دینی زنان به دلیل سخت‌گیری‌های حاکمیت، نفوذ مسائل اعتقادی و دینی در ورزش، نپذیرفتن هویت ورزشی برای زنان از سوی حاکمیت، مدال آوری زنان در سطح شهر به دلیل حمایت مسئولان ورزشی استان، نقش نهادهای حاکمیتی و تصمیمات هیات دولت در توسعه ورزش زنان، امکان پیشرفت بیشتر در برخی از رشته های خاص و مورد تایید حاکمیت، فشار بر زنان در انطباق با پوشش عرفی نه لباس ورزشی، کمبود چارچوب قانونی برای سرمایه‌گذاری برابر، کمبود بودجه عمومی برای زیرساخت‌های ورزش زنان، اجبار به استفاده از حجاب با وجود محدود کردن عملکرد، جلوگیری از حضور زنان در ورزشگاه‌ها به عنوان تماشاچی، بی توجهی؛ فرار استعدادها از ورزشی زن، ترک ورزش به علت برخوردهای سوء و عدم حمایت، لزوم تمرکز مدیران بر عملکرد ورزشکاران به جای توجه به مسائل حاشیه ای، عدم پیش بینی زمان کافی برای ورزش در مدارس

ایجاد نابرابری جنسیتی توسط گردانندگان ورزش

قوانین حاکم
Prevailing Rules

امکان درآمد زایی زنان از طریق شهرت ورزشی، بالاتر بودن جایگاه، اجتماعی نسبت به جایگاه اقتصادی زنان ورزشکار، حضور زنان ورزشکار در تبلیغات تجاری بدون دریافت پول، عدم حمایت مالی ورزش زنان عامل عدم رونق آن، بودجه اندک ورزش زنان، دستمزد ناچیز مربیان زن، بی توجهی به سرمایه گذاری در تبلیغات رشته های ورزشی زنان، درآمد مالی کم زنان ایرانی از ورزش

نابرابری در
سرمایه گذاری

برخورد نیروی انتظامی با زنان ورزشکار حاضر در انتظار عمومی، برخورد یا اعتراض دسته ای از مردم (آتش به اختیار) به ورزش زنان در انتظار عمومی، نگاه کورکورانه به پوشش زنان در میدانی ورزش، بها ندادن به ورزش (کم اهمیت دانستن آن)، ترس از نصب عکس زنان ورزشکار در سطح شهر در کشورهای مسلمان، پشت پرده نگه داشتن خانمها، لزوم حفظ زن در یک جایگاه امن با حفظ حجاب

تفکیک جنسیتی در
قوانین

لزوم معرفی زنان پیشکسوت ورزشکار برای ایجاد انگیزه در میان تمام اقشار جامعه، ورزش حق اجتماعی زنان، تلاش ورزشکار برای معرفی رشته خود به جامعه، هر زن باید خودش اسطوره خودش باشد، مشارکت ورزشی بخش بزرگی از هویت، تشویق مشارکت بیشتر دختران، فراهم کردن صرف تجهیزات، شهریه و فضاهای مختص زنان

هویت سازی از ورزش

شناخته شدن به عنوان ورزشکار شاخص (برتر) در بین دوستان و اطرافیان، وجود رضایت درونی و تصویر مثبت از خود به واسطه فعال بودن، تاب آوری و تحمل روانی و اعتماد به نفس به واسطه پرداختن به ورزش، لذت از درد ناشی از تمرین ورزشی

ایجاد خودپنداره
مثبت

توصیف وضعیت بدنی خود با کلمات دارای بار مثبت، به رخ کشیدن خود ورزشی در انتظار عموم با نمایش تجهیزات ورزشی، ورزش به عنوان مسیر و سبک زندگی، همراه داشتن همیشگی ابزار های ورزشی، قدرت نمایش با ورزش، تغییر رفتار در نتیجه ورزش، عشق به ورزش با وجود دردهای عضلانی بعد از تمرین، ورزش عامل تغییر خلق و خو

نمود ظاهری و رفتاری
هویت

تاثیر ورزش بر قدرت درونی زنان، زندگی هدفمند زنان ورزشکار، ورزش و نظم بخشی به زندگی، روز تربیت بدنی روز تولد منه روز من است، نمایش قدرت با ورزش، ثابت کردن خود با ورزش، تشویق معکوس/تنبیه مثبت، قدرت گرفتن من از ورزش باعث حس برتری، قدرتی فراتر از یک زن داشتن با ورزش، ورزش احساس مفید بودن حتی با ورزش تفریحی، بها دادن به ورزش در زندگی روزانه، ورزش سبک زندگی منه، تاثیر ورزش در زندگی رومزه، عشق شدید به ورزش، تبدیل شدن ورزش به یک هدف

هویت ورزشی

هیجان طلبی از طریق ورزش، احساس غرور در زمان پیروزی، رقابت طلبی از طریق ورزش، لذت از درد ناشی از تمرین ورزشی و تمایل شدیدتر به ادامه دادن ورزش، ورزش و معنویت زن، فرار از دغدغه های روزمره، دستیابی به حس غرور و برتری جویی در ورزش، ورزش عامل تجربه ای احساس موفقیت، افزایش تحمل و تاب آوری، امنیت گرایی و قدرت طلبی در ورزش، خوش گذران بودن زنان ورزشکار، ورزش عامل رهایی از دغدغه ها و سختی ها و روزمرگی های زنان خانه دار، جو انگیزشی و مثبت زنان ورزشکار عامل ماندگاری در ورزش، عرق به ورزش و کنار آمدن با تمام سختی ها و ناملایمات محیط ورزش، ترجیح ورزش کردن به جای گذران وقت فراغت برای کارهای دیگر مانند مسافرت و... هدفمند شدن ورزشکار و حذف کارهای بیهوده برنامه ریزی برای توجه به خود، تغییر رفتار و سبک زندگی به دنبال ورزش کردن، یادگیری رفتارهای اجتماعی در ورزش، رسیدن به استقلال شخصیت از طریق ورزش هرک بالاتر زنان ورزشکار نسبت به غیرورزشکار

پویایی و هیجان
ورزش

هویت بخشی ورزش
Sports Identity
Development

حس رهایی و فارغ بودن از تمامی مسائل زندگی در هنگام تماشای بازی تیم مورد علاقه (به عنوان هوادار fan)، بی توجهی به دیدگاه های دیگران از هوادار بودن یک تیم، نصب بنر و پوستر تیم مورد علاقه در اتاق شخصی، حس غرور از داشتن اطلاعات در مورد زندگی خصوصی بازیکنان تیم مورد علاقه و کل انداختن با دوستان، حس سرخوردگی بعد از شکست تیم مورد علاقه، حس غرور بعد از پیروزی، حضور در ورزشگاه برای دیدن بازی تیم (تماشاگر)، پوشیدن لباس تیم مورد علاقه، حضور زنان تماشاگر موجب فرهنگ سازی بین هواداران فوتبال

هواداری

قوی شدن و جسارت بخشی، نقش ورزش در تقویت قوای جسمانی و جنسی زنان، اعتماد به نفس به دختران با چهره نا زیبا و معرفی خود به عنوان ورزشکار، ورزش پوششی برای جبران جایگاه اجتماعی ناشی از معلولیت، جبران آسیب های جسمی و روحی گذشته به واسطه ورزش، امنیت گرایی و قدرت طلبی در ورزش

جبران گری ورزش
پوشاندن ضعف و
مشکلات به عنوان
پیامد حضور در ورزش

گرایش به حضور در باشگاه به جای خیابان گردی، تمایل به حضور در فعالیت های ورزشی به جای دور هم نشینی های زنانه، احساس کمبود در دوره های حضور نیافتن در باشگاه، خالی کردن زمان یا تغییر زمانبندی کارهای روزمره برای رفتن به باشگاه، احساس تعلق به باشگاه و هم باشگاهی ها، تمایل به جمع شدن با خانم های هم سن و هم تیپ بدنی در یک مکان، تاثیر محیط باشگاه بر روحیه، روحیه خوب هم باشگاهی ها در جذب شدن به ورزش، امکان تبادل اطلاعات در محیط ورزش

باشگاه گرایی

ترجیح گفتن کلمه توپر به جای چاق، توصیف وضعیت بدنی خود با کلمات دارای بار مثبت، اهمیت نگرش دیگران در مورد تیپ بدنی برای زنان، علاقه مند بودن زنان خانه دار به لاغری نه داشتن وزن ایده آل، انتخاب دو و میدانی بخاطر تغییرات استایل و تیپ بدنی، خانم شاداب و سرزنده همسر بهتری برای شوهر، ورزش ابزاری برای تناسب اندام و وزن مناسب (نگاه زیبایی شناسی)

زیبایی خواهی
بدن‌های ایده‌آل در
ورزش

پس از شناسایی کدهای نظری در مرحله کیفی به روش برساخت‌گرا (چارمز)، کدها به صورت معیارهای اثرگذار بر هویت بخشی زنان در پرسشنامه تصمیم‌گیری چند معیاره قرار گرفت و سپس در ۸ مرحله به روش دنپ فازی معیارها اولویت‌بندی شدند. نتایج اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر هویت بخشی زنان از طریق ورزش با استفاده از مدل دنپ فازی در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. اوزان نسبی و نهایی عوامل اثرگذار بر هویت بخشی به زنان از طریق ورزش
Table 5. Relative and final weights of factors affecting women's identity through sports

رتبه	وزن	نام معیار
Rank	Weight	Criterion name
۱	۰/۱۳۱۷	کارکرد مربی در ورزش زنان The role of coaches in women's sports
۲	۰/۱۳۰۲	توانمندتر شدن زنان در سایر امور زندگی از طریق ورزش Empowering women in other aspects of life through sports
۳	۰/۱۲۹۳	کلیشه‌های جنسیتی حاکم بر ورزش زنان Gender stereotypes prevailing in women's sports
۴	۰/۱۲۸۷	افزایش قدرت روانی زنان از طریق ورزش Increasing women's psychological strength through sports
۵	۰/۱۲۶۹	تبعیض جنسیتی آشکار در تمامی بخش‌های ورزشی (نظیر رسانه‌ها و...) Overt gender discrimination in all sports sectors (such as media, etc.)
۶	۰/۱۲۱۲	نگاه جنسیتی به برخی رشته‌های ورزشی A gendered perspective on certain sports disciplines
۷	۰/۱۱۷۷	مانع‌تراشی از طریق قوانین حاکم بر سازمان‌های ورزشی و غیر ورزشی Creating obstacles through the regulations governing sports and non-sports organizations
۸	۰/۱۱۴۱	سواد بدنی در زنان Physical literacy in women

بحث

هویت بخشی زنان در ورزش، یک فرآیند اجتماعی-فرهنگی چندبعدی است که تحت تأثیر ترکیبی از عوامل فردی، خانوادگی، فرهنگی و قوانین و مقررات قرار دارد. از میان ۹ مقوله اصلی استخراج شده در پژوهش بخش کیفی، ۸ عامل کارکرد و نقش مربیان در ورزش، توانمندشدن زنان به وسیله ورزش، کلیشه‌های جنسیتی در ورزش، بالا رفتن قدرت روانی زنان، تبعیض جنسیتی، نگاه جنسیتی به رشته‌های ورزشی، مانع‌تراشی قوانین و ساختارهای ورزشی و پایین بودن سواد بدنی زنان به عنوان عوامل تسهیل‌بخش یا چالش‌برانگیز بر فرایند هویت بخشی زنان استخراج شدند.

مشارکت ورزشی برای زنان، بستری برای توانمندسازی روانی، شکستن هنجارهای غالب، بازسازی هویت فردی و اجتماعی و مقابله با نابرابری‌های ساختاری فراهم می‌کند؛ مفاهیمی که در ادبیات علمی، با نظریه‌های فمینیستی، جامعه‌شناسی بدن، و روانشناسی اجتماعی هم‌راستا هستند (پیستر^۱؛ ۲۰۱۰؛ فلینتوف و اسکارتون^۲؛ ۲۰۰۲؛ کواکلی^۳؛ ۲۰۱۶).

¹ Pfister

² Scraton & Flintoff

³ Coakley

یکی از نتایج کلیدی این پژوهش، نقش هویت‌سازی ورزش برای زنان بود. ورزش به زنان امکان می‌دهد از نقش‌های کلیشه‌ای همچون «مادر»، «دختر» و ... فاصله گرفته و هویتی مستقل و پویا بر اساس تلاش فردی، نظم شخصی و رقابت ایجاد کنند. بسیاری از مشارکت‌کنندگان به نقش ورزش در افزایش اعتماد به نفس، غلبه بر احساس بی‌قدرتی، و تجربه رهایی روانی از نقش‌های سنتی اشاره داشتند؛ یافته‌هایی که در پژوهش مارکولا (۲۰۰۳) هم مشاهده شد.

در ادامه یافته‌ها در بخش کمی بر اساس اولویت‌بندی عوامل اثرگذار، کارکرد مربی در ورزش زنان با بیشترین وزن (۰/۱۳۱۷)، رتبه اول را به خود اختصاص داد. و به این ترتیب این عامل بیشترین تأثیر را در هویت‌بخشیدن به زنان در ورزش داشت. نقش مربیان به عنوان تسهیل‌گرهای فرهنگی و هویتی در ورزش زنان بسیار برجسته بود. مربیان نه تنها در انتقال مهارت‌های ورزشی نقش دارند، بلکه در شکل‌دهی اعتماد به نفس، حفظ تداوم حضور زنان در ورزش، و حتی مقابله با آسیب‌های اجتماعی نقش کلیدی ایفا می‌کنند. این یافته در دیدگاه‌های لای و دوتوو (۲۰۲۱)، که مربیان زن را یکی از عناصر کلیدی در توانمندسازی دختران ورزشکار می‌دانند، نیز مشاهده می‌شد. در رتبه دوم، معیار توانمندتر شدن زنان در سایر امور زندگی از طریق ورزش قرار دارد. این معیار تأیید می‌کند که ورزش تنها یک فعالیت جسمانی نیست، بلکه ابزاری برای رشد شخصی، افزایش اعتماد به نفس، و ارتقای قدرت تصمیم‌گیری زنان در سایر عرصه‌های زندگی است. پژوهش‌هایی مانند پژوهش برادی (۲۰۰۵)، نشان می‌دهند که مشارکت در ورزش، زنان و دختران را در برابر نابرابری‌ها مقاوم‌تر می‌سازد و فرصت‌هایی برای رهبری، تعامل اجتماعی و کسب مهارت‌های زندگی فراهم می‌آورد. این معیار بیانگر آن است که تجربه ورزشی، ظرفیت زنان را برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی، حرفه‌ای و فردی افزایش می‌دهد و به توسعه هویتی مستقل و توانمند کمک می‌کند.

رتبه سوم به «کلیشه‌های جنسیتی حاکم بر ورزش زنان» تعلق دارد. کلیشه‌هایی مانند اینکه «بدنسازی برای زنان مناسب نیست» یا «زنان نباید در رقابت‌های حرفه‌ای شرکت کنند»، ریشه در باورهای فرهنگی نابرابر دارند. طبق مطالعات هاردین و گرر (۲۰۰۹)، این کلیشه‌ها باعث کاهش اعتماد به نفس و کاهش مشارکت زنان در برخی رشته‌ها می‌شوند. همچنین با توجه به یافته‌های فدایی‌ده‌چشمه و همکاران (۲۰۲۵) تغییر هنجارهای اجتماعی و فرهنگی، آموزش و اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها از طریق افزایش پوشش رسانه‌ای ورزش زنان و الگوسازی، کلیشه‌های جنسیتی در ورزش را کاهش داده و شرایطی را ایجاد می‌کند که زنان و دختران بتوانند بدون محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی به ورزش بپردازند. اگرچه کلیشه‌های جنسیتی به‌عنوان عامل بازدارنده و محدودکننده در ورزش زنان عمل می‌کند، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که زنان و دختران در سال‌های اخیر تلاش کرده‌اند با غلبه بر این کلیشه‌ها، حضور خود را در محیط‌های ورزشی اثبات کنند و توانمندی‌های خود را به نمایش بگذارند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که کلیشه‌های جنسیتی، هم به‌عنوان محدودیت و چالش عمل می‌کند و هم به‌عنوان محرک انگیزشی، زنان و دختران را تشویق می‌نماید تا مشارکت فعال در ورزش داشته باشند و هویت خود را از طریق ورزش توسعه دهند.

معیار افزایش قدرت روانی زنان از طریق ورزش رتبه چهارم را به خود اختصاص داد. ورزش بستری برای رشد روانی، افزایش اعتماد به نفس و ایجاد انگیزه در زنان است. حمایت خانواده و جامعه در این مسیر نقش بنیادی دارد. خانواده‌هایی که نگرش مثبتی نسبت به ورزش دختران دارند، فرزندان خود را در مسیر پیشرفت تقویت می‌کنند. حمایت مالی، روانی و فرهنگی خانواده‌ها می‌تواند موانع را از سر راه دختران بردارد و مشارکت ورزشی آن‌ها را افزایش دهد. الگوسازی از زنان موفق و برجسته‌سازی دستاوردهای آن‌ها در رسانه‌ها، نقش مهمی در تقویت روحیه و باور به

¹ Markula

² LaVoi & Dutove

³ Brady

⁴ Hardin & Greer

توانمندی در نسل‌های بعدی دارد. بنابراین، ورزش می‌تواند عامل کلیدی در خودباوری و شکوفایی زنان باشد، اگر به درستی توسط نهادهای اجتماعی پشتیبانی شود.

تبعیض جنسیتی آشکار در بخش‌های مختلف ورزشی عامل پنجم اثرگذار بر هویت‌یابی زنان از ورزش بود. تأثیر ورزش بر سلامت روانی زنان موضوعی است که توسط فریستر و همکاران (۲۰۰۵)، تأیید شده است. همچنین تبعیض‌های ساختاری، مانند پوشش ناکافی رسانه‌ای از ورزش زنان یا بودجه‌گذاری نابرابر، همچنان یکی از چالش‌های اساسی مشارکت برابر زنان در ورزش به شمار می‌رود. تبعیض جنسیتی نیز یکی از موانع اصلی مشارکت برابر زنان در ورزش است. این تبعیض در قالب شکاف‌های دستمزدی، نمایندگی کمتر رسانه‌ای، محدودیت در پست‌های مدیریتی (سقف شیشه‌ای)، فرهنگ مردسالارانه و اولویت‌دهی به ورزش مردان در منابع و زیرساخت‌ها خود را نشان می‌دهد. چنین شرایطی باعث دلسردی و ترک ورزش توسط بسیاری از زنان می‌شود. در حالی که رسانه‌ها می‌توانند نقشی کلیدی در تغییر این وضعیت ایفا کنند، عملکرد کنونی آن‌ها غالباً تقویت‌کننده همین تبعیض‌هاست. یکی از این موارد عدم توازن در بازتاب رسانه‌ای ورزش می‌تواند تبعیض جنسیتی را پیش‌بینی کند. رسانه‌های گروهی نقش زیادی در گسترش ورزش آماتور، قهرمانی و حرفه‌ای زنان دارند. رسانه‌ها ابزاری توانمند در تهییج افکار، احساسات و حتی تغییر رفتارهای فردی و جمعی هستند و می‌توانند باعث گسترش ورزش در بین زنان شوند (جوانی، ۲۰۲۴؛ عبدوی و فخری، ۲۰۱۱؛ امیری و همکاران، ۲۰۱۲)، اما تلاش برای از بین بردن یا کاهش تبعیض‌ها در پخش رسانه‌ای تلاشی جداگانه از جانب گردانندگان ورزش کشور را می‌طلبد.

عامل ششم و اثرگذار بر هویت‌یابی زنان از ورزش، مانع‌تراشی از طریق قوانین حاکم بر سازمان‌های ورزشی و غیرورزشی بود. ساختارهای مدیریتی و سیاست‌گذاری کلان در سازمان‌های ورزشی یکی از منابع اصلی بازتولید نابرابری هستند. کمبود حضور زنان در سطوح تصمیم‌گیری، تفکیک جنسیتی در سیاست‌گذاری‌ها، و کم‌توجهی به سرمایه‌گذاری در ورزش زنان، مشارکت پایدار آن‌ها را تهدید می‌کند. بدون اصلاح اساسی در این ساختارها، تحقق عدالت جنسیتی در ورزش دشوار خواهد بود. طبق نتایج پژوهش نظری و همکاران (۲۰۲۴) برای تحقق برابری جنسیتی در ورزش، ضروری است سیاست‌ها و نمایش رسانه‌ای زنان به‌طور کیفی تغییر یابد، و همچنین باید سرمایه‌گذاری، آموزش و مدیریت در خدمت اهداف برابری جنسیتی قرار گیرد.

عامل هفتم و اثرگذار بر هویت بخشی به زنان، نگاه جنسیتی به برخی رشته‌های ورزشی بود. با وجود پیشرفت‌های اخیر، نگاه‌های جنسیتی به برخی رشته‌های ورزشی هنوز مانعی برای مشارکت برابر است. ورزش‌هایی که به‌طور سنتی مردانه یا زنانه تلقی می‌شدند، باید بازتعریف شوند. مشارکت زنان در ورزش‌هایی چون بوکس یا راگبی و مردان در رشته‌هایی چون اسکیت نمایشی یا ژیمناستیک، مرزهای سنتی را جابه‌جا کرده و به تدریج در حال تغییر نگرش‌های موجود در جامعه هستند. برای تداوم این مسیر، نیاز به حمایت رسانه‌ای، سیاست‌گذاری هدفمند، و آموزش فرهنگی جامعه احساس می‌شود. نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد که عوامل اجتماعی-فرهنگی به‌ویژه در حوزه‌های مربیگری، رهبری و پوشش رسانه‌ای بر نگاه جنسیتی به رشته‌های ورزشی تأثیر می‌گذارد. در طول تاریخ، هنجارهای اجتماعی مشارکت زنان را در برخی ورزش‌ها محدود و کلیشه‌هایی را تقویت کرده‌اند که پرخاشگری را با مردانگی و ظرافت را با زنانگی مرتبط می‌سازد. برای مثال، ورزش‌های رزمی مانند کشتی و بوکس به دلیل تصورات جنسیتی از فیزیک بدنی، نمایندگی کمتری از زنان دارند، در حالی که ژیمناستیک و اسکیت نمایشی برای زنان پذیرفته‌تر هستند (کوسوفسکی، ۱۹۹۳). از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش رفع این نابرابری‌ها نیازمند اصلاحات ساختاری مانند افزایش حضور زنان در نقش‌های مربیگری و ترویج سیاست‌های ورزشی بی‌طرف از نظر جنسیتی است تا محیطی فراگیرتر

¹ Kosofsky

و متنوع‌تر در ورزش ایجاد شود. نگاه جنسیتی با رعایت عدالت محوری می‌بایست از ورزش حذف شود و باور و اعتقاد قلبی به توانمند بودن زنان در ورزش نهادینه شود. در همین راستا حاکمیت، سیاست، قوانین و مقررات، دین و مذهب، سیستم‌های مدیریتی و آموزشی و رسانه می‌توانند زمینه ساز این امر باشند (حسینی و همکاران، ۲۰۲۲).

عامل آخر یعنی سواد بدنی در زنان، اگرچه این عامل تاثیر کمتری نسبت به سایر عوامل دارد، اما همچنان نقش مهمی در محدودیت مشارکت ورزش زنان ایفا می‌کند. سیاست‌ها و قوانین تبعیض‌آمیز در سطوح سازمانی می‌توانند مانعی جدی برای پیشرفت زنان در ورزش باشند. همچنین نبود آموزش کافی درباره سواد بدنی باعث می‌شود که بسیاری از زنان از سنین کودکی تا بزرگسالی، نسبت به ورزش نگرش منفی یا بی‌تفاوت داشته باشند. سواد بدنی یک مفهوم کلیدی است که بر اهمیت توسعه مهارت‌های حرکتی اساسی، شایستگی بدنی و آگاهی از توانایی‌های بدن تأکید می‌کند و به مشارکت مادام‌العمر در فعالیت‌های بدنی کمک می‌کند (پنگ، ۲۰۲۳). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که زنان اغلب با موانع منحصر به فردی در برابر فعالیت بدنی روبه‌رو هستند، از جمله انتظارات اجتماعی، نبود الگوهای مناسب و دسترسی محدود به منابع که این چالش‌ها می‌توانند توسعه سواد بدنی را که برای ترویج سلامت، رفاه و شمول اجتماعی ضروری است، مختل کنند. علاوه بر این، سواد بدنی به عنوان مبنایی برای مشارکت زنان در ورزش‌ها و فعالیت‌های بدنی مختلف عمل می‌کند که باعث افزایش عزت نفس و ترویج توانمندسازی می‌شود. مطالعات نشان می‌دهند که احساس قوی از سواد بدنی؛ انگیزه، تاب‌آوری و سلامت کلی جسمی و روانی زنان را افزایش می‌دهد (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین، ترویج سواد بدنی در زنان می‌تواند موانع مشارکت را از بین ببرد و به برابری جنسیتی در آموزش بدنی و ورزش کمک کند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که نگرش‌های جنسیتی در ساختارهای ورزشی، نه تنها موجب محدودیت مشارکت زنان می‌شوند، بلکه فرآیند شکل‌گیری هویت آن‌ها را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند. بر اساس دیدگاه‌های بندورا^۳ (۱۹۹۷)، هویت‌یابی فردی در بسترهای اجتماعی مانند ورزش، متأثر از احساس خودکارآمدی، پذیرش اجتماعی و تجربه‌های مثبت عملکردی است. از این رو، پیامدهای این پژوهش به طور مستقیم متوجه سازمان‌های تصمیم‌گیر در حوزه ورزش، مدیران ورزشی، برنامه‌ریزان فرهنگی و نهادهای آموزشی است. مدیران و سیاست‌گذاران باید از نگاه کلیشه‌ای نسبت به رشته‌های ورزشی پرهیز کرده و بسترهای برابر مشارکت را برای زنان و مردان فراهم کنند. در همین راستا، حضور زنان در ورزش‌هایی که سنتاً مردانه تلقی می‌شوند، باید تشویق و حمایت شود تا امکان تجربه عمیق‌تر هویت شخصی و اجتماعی برای زنان فراهم شود. افزون بر این اجرای برنامه‌های آموزشی، فرهنگی و رسانه‌ای هدفمند توسط فدراسیون‌ها و نهادهای مرتبط باعث می‌شود تا نگرش‌های قالبی نسبت به حضور زنان در ورزش کاهش یابد و محیطی حمایتی و برابر برای آنان فراهم شود. این برنامه‌ها می‌توانند شامل کارگاه‌های آموزشی، کمپین‌های رسانه‌ای و فعالیت‌های فرهنگی باشند که نقش ورزش در تقویت هویت فردی و اجتماعی زنان را برجسته کنند. هم‌زمان، برنامه‌های ورزشی ویژه زنان باید با محوریت تقویت حس توانمندی، استقلال و رضایت درونی طراحی شوند تا ظرفیت‌های فردی و اجتماعی آنان در عرصه ورزش و جامعه شکوفا گردد. همچنین بهره‌گیری از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به ترویج الگوهای مثبت برای زنان و کاهش کلیشه‌های جنسیتی کمک کند.

¹ Peng

² Zhang

³ Bandura

نتیجه‌گیری کلی و پیام مقاله

این پژوهش نه تنها نقش ورزش را در شکل‌دهی هویت فردی و اجتماعی زنان اثبات می‌کند، بلکه پیامدهای عملی مهمی برای مدیران ورزشی، برنامه‌ریزان فرهنگی، رسانه‌ها و نهادهای آموزشی ارائه می‌دهد، و مسیر روشنی برای توانمندسازی، برابری جنسیتی و شکوفایی ظرفیت‌های زنان در ورزش و جامعه ترسیم می‌کند.

پیشنهاد برای مطالعات آتی

با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی با رویکرد ترکیبی (کیفی و کمی) به بررسی تفاوت‌های بین‌نسلی در فرآیند هویت‌یابی بپردازند. همچنین، گسترش جامعه پژوهش به زنان ورزشکار در رشته‌های کمتر بررسی شده (بوکس، بدنسازی، و رشته‌هایی که در جامعه نگاه جنسیتی به آن‌ها وجود دارد) می‌تواند به ارائه تصویری جامع‌تر از نقش ورزش در فرآیند هویت‌یابی منجر شود. همچنین، بررسی دیدگاه‌های مقایسه‌ای زنان و مردان نسبت به نقش ورزش در هویت‌یابی، می‌تواند ابعاد جنسیتی این پدیده را روشن‌تر سازد.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

تمام اصول اخلاقی در این مقاله رعایت شده است. هدف و مراحل اجرای پژوهش به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد. همچنین از محرمانه بودن اطلاعات آن‌ها اطمینان حاصل شد. صداقت و امانداری نیز در تحلیل و استناد رعایت شده است. نویسندگان این مقاله تأکید می‌نمایند که در انجام و انتشار این پژوهش، کلیه اصول اخلاقی مرتبط با نشر علمی، از جمله اجتناب از سرقت ادبی، تخلفات پژوهشی، جعل یا تحریف داده‌ها، ارسال یا چاپ مکرر مقاله رعایت شده است.

منابع مالی

پژوهشگران در مطالعه حاضر، از هیچ سازمان خاصی منابع مالی دریافت نکردند.

مشارکت نویسندگان

این مقاله نتیجه تلاش مشترک و هم‌راستای تمامی نویسندگان بوده و سهم یکسانی در تهیه و تدوین آن داشته‌اند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه منفعت مالی یا تجاری مرتبط با این پژوهش برای نویسندگان وجود نداشته است و هیچ هزینه‌ای از سوی آنان بابت ارسال یا داوری مقاله پرداخت یا دریافت نشده است. هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

با کمال احترام، صمیمانه از تمامی افرادی که در فرآیند انجام و تکمیل این پژوهش ما را همراهی و حمایت کردند، تشکر و سپاسگزاری می‌نماییم.

References

- Abdavi, F., & Fakhri, F. (2011). The role of media in developing sports culture in women's leisure time. *Journal of Communication Research*, 18(68), 31-50. [<https://doi.org/10.22082/cr.2011.23699>] [In Presian]
- Afroozeh, M.S., Niknam Shiri, Z., & Mehri, A. (2021). Discourse analysis of women's sport in Iran. *Journal of Communication Management in Sports Media*, 9(2), 1-19. [<https://doi.org/10.30473/jsm.2021.57816.1510>] [In Presian]
- Amiri, M., Nayiri, Sh., Safaei, M., & Delbari Ragheb, F. (2012). Media and the development of private sector participation in national sports. *Journal of Communication Research*, 19(69), 9-38. [<https://doi.org/10.22082/cr.2012.23338>] [In Presian]

- Amin, Sh., Mbah, O., Mateo-Orcajada, A., Albaladejo-Saura, M., & Vaquero-Cristóbal, R. (Eds.). (2023). *European handbook for gender equality, equity, inclusion in sport: A perspective through the Erasmus + Women-Up Project*. Madrid: Dykinson, 1-111. [Link]
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. New York: W. H Freeman. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: WH Freeman. [https://doi.org/10.1016/0149-7189(90)90004-G]
- Berzonsky, M.D. (2005). Ego identity: A personal standpoint in a postmodern world. *Identity. An International Journal of Theory and Research*, 5(2), 125-136. [https://doi.org/10.1207/s1532706xid0502_3]
- Brady, M. (2005). Creating safe spaces and building social assets for young women in the developing world: A new role for sports. *Journal of Women's Studies Quarterly*, 33(1/2), 35-49. [Link]
- Camia, C., Motiani, S., & Waters, T.E. (2022). On the way to adult identity: An evaluation of identity status and narrative identity models of development. *Journal of Research in Personality*, 101(96), 104304. [https://doi.org/10.1016/j.jrp.2022.104304]
- Coakley, J.J., & Donnelly, P. (1999). *Inside sports*. Routledge London. [Link]
- Coakley, J. (2016). Positive youth development through sport: Myths, beliefs, and realities. In *Positive youth development through sport* (pp. 21-33). Routledge. [Link]
- Collinson, D. (2006). Rethinking followership: A post-structuralist analysis of follower identities. *Journal of the Leadership Quarterly*, 17, 179-189. [https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2005.12.005]
- Davies, B. (2006). Subjectification: The relevance of Butler's analysis for education. *British Journal of Sociology of Education*, 27, 425-438. [https://doi.org/10.1080/01425690600802907]
- Eidi, H., Bakhshi Chenari, A., & Fadaei Dehcheshmeh, M. (2019). Investigating the role of media on Iranian women's attitudes towards Muslim women's participation in Olympic and World competitions. *Journal of Communication Management in Sports Media*, 7(1), 43-50. [https://doi.org/10.30473/jsm.2019.42463.1278] [In Presian]
- Fadaeidehcheshmeh, M., Hosseiniinia, S.R., Rahmati, M.M., & Bagheri, H. (2025). From Gender Stereotypes to Participation of Iranian Women in Sports. *Journal of New Studies in Sport Management*, In Press. [https://doi.org/10.22183/nssm.2025.23746.1313] [In Presian]
- Fink, J.S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media commercial complex: Have we really "come a long way, baby"? *Journal of Sport Management Review*, 18(3), 331-342. [https://doi.org/10.1016/j.spmr.2014.05.081]
- Godarzi, M., Eyvazi Kolsh, G., Alidoust, E., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2024). Presenting a model of structural barriers to the growth and development of women in Iranian sports. *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 23(63), 317-338. [https://doi.org/10.22034/ssys.2022.2283.2639] [In Presian]
- Guba, E.G., & Lincoln, Y.S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research*. Handbook of qualitative research, 2(163-194), 105. [Link]
- Georgakis, S. & Light, R. (2005). The athens of the South: Sport in Australian society. *Journal of Modern Greek Studies (Australia and New Zealand)*, 13, 58-74. [Link]
- Hardin, M., & Green, J.D. (2009). The influence of gender-role socialization, media use and sports participation on perceptions of gender-appropriate sports. *Journal of Sport Behavior*, 32(2), 207. [Link]
- Heidrich, C., & Chiviacowsky, S. (2015). Stereotype threat affects the learning of sport motor skills. *Journal of Psychology of Sport and Exercise*, 18, 42-46. [https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.12.002]

- Henderson, K.A. (1990). The meaning of leisure for women: An integrative review of the research. *Journal of Leisure Research*, 22(3), 228-243. [<https://doi.org/10.1080/00222216.1990.11969827>]
- Hosseini, A., Razavi, S.M.H., Amirnezhad, S & Hosseini, E. (2022). Designing a Gender Equality Model in Iranian Sports (with Emphasis on Championship and Professional Sports). *Journal of Sports Management and Development*, 11(1), 185-207. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2022.6295>] [In Presian]
- Jarvie, G., Thornton, J., & Mackie, H. (2013). *Sport, culture and society: an introduction*. Routledge. [[Link](#)]
- Jalalvand, A., & Safiri, Kh. (2018). Investigating the relationship between the use of communication media and feelings of oppression, inequality, and difference in women (Case study: women in Tehran). *Journal of Media*, 113(29), 43-56. [[Link](#)] [In Presian]
- Javani, V., Alemi M., & Aghajani, F. (2022). The impact of media on gender stereotypes in women's sports. *Journal of Women in Culture and Art*, 14(1), 57-72. [<https://doi.org/10.22059/jwica.2022.332840.1701>] [In Presian]
- Javani, V., & Alemi, M. (2024). Exploring the challenges facing Muslim women in international sporting events; Case study: female athletes of East Azerbaijan Province. *Journal of Sport Management and Development*, 14(2), 1-24. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.25070.2822>] [In Presian]
- Johnston, L. M., & Weatherington, K. (2018). Why women want to play sports: Identity, culture, and motivation. *Journal of Peace and Conflict Studies*, 25(2), 1-18. [<https://doi.org/10.46743/1082-7307/2018.1471>]
- Khajeh Nouri, B., Moradkhani, M., Shirdel, E., & Barati, Sh. (2016). Investigating the relationship between social identity and parenting style of mothers in Ilam city. *Journal of Applied Sociology*, 27(3), 1-14. [<https://doi.org/10.22108/jas.2016.20989>] [In Presian]
- Kiani, M. S., & Nazari, L. (2023). A sociological look at the role of the media in creating inequality in the broadcasting of sports events. *Journal of Strategic Studies of Culture*, 3(2), 115-152. [<https://doi.org/10.22083/scsj.2023.415120.1121>] [In Presian]
- Kosofsky, S. (1993). Toward gender equality in professional sports. *Hastings Women's Law Journal*, 4(2), 209-247. [[Link](#)]
- LaVoi, N.M., & Dutove, J.K. (2012). Barriers and supports for female coaches: An ecological model. *Journal of Sports Coaching Review*, 1(1), 27-37. [<https://doi.org/10.1080/21640629.2012.695891>]
- Lenskyj, H.J. (1986). *Out of bounds: Women, sport and sexuality*. Canadian Scholars' Press. [[Link](#)]
- Markula, P. (2003). The technologies of the self: Sport, feminism, and Foucault. *Sociology of Sport Journal*, 20(2), 87-107. [[Link](#)]
- Myers, M.D. (2019). *Qualitative research in business and management*. Sage Publications. [[Link](#)]
- Hartmann, D., & Kwauk, C. (2011). Sport and development: An overview, critique, and reconstruction. *Journal of Sport and Social Issues*, 35(3), 284-305. [<https://doi.org/10.1177/0193723511416986>]
- Messner, M.A. (1988). Sports and male domination: The female athlete as contested ideological terrain. *Sociology of Sport Journal*, 5(3), 197-211. [<https://doi.org/10.1123/ssj.5.3.197>]
- Movafaq, M., Nazari, R., & Shahriari, N. (2022). Explaining the dimensions of the glass ceiling over women's management in sports (qualitative approach: meta-synthesis). *Journal of Women in Development and Politics*. 20(1), 109-130. [[Link](#)] [In Presian]

- Nazari, S., Ramezaninejad, S., Goharrostami, H. R., Rahmati, M. M. (2025). Sociological Analysis and Investigation of the Gender Dominant Stereotypes on Women's Sports. *Research on Educational Sport*, 13(38), 91-112. [<https://doi.org/10.22089/res.2023.14457.2358>] [In Presian]
- Nazari, S., Ramezaninejad, R., GoharRostami, H.R., & Rahmati, M.M. (2024). Analysis of the approaches governing women's sports with an emphasis on gender analysis. *Journal of Sport Management and Development*, 14(1), 71-94. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2023.23886.2775>] [In Presian]
- Percy, V.E. (2007). *Understanding identity and psychosocial functioning through the lived experiences of African American collegiate athlete" participating in revenue producing sports: A hermeneutic phenomenological approach*. [Ph.D desertation, University of Connecticut], Connecticut, United States of America, 68(12A). [[Link](#)]
- Peng, B., Ng, J.Y., & Ha, A.S. (2023). Barriers and facilitators to physical activity for young adult women: a systematic review and thematic synthesis of qualitative literature. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 20(1), 23. [<https://doi.org/10.1186/s12966-023-01411-7>]
- Pfister, G. (2010). Women in sport–gender relations and future perspectives. *Journal of Sport in society*, 13(2), 234-248. [<https://doi.org/10.1080/17430430903522954>]
- Pope, S., Williams, J., & Cleland, J. (2022). Men's football fandom and the performance of progressive and misogynistic masculinities in a 'new age' of UK women's sport. *Journal of Sociology*, 56(4), 730-748. [<https://doi.org/10.1177/00380385211063359>]
- Pot, N., Schenk, N., & van Hilvoorde, I. (2014). School sports and identity formation: Socialisation or selection? *European Journal of Sport Science*, 14(5), 484–491. [<https://doi.org/10.1080/17461391.2013.873483>]
- Rasekh, N., Ghasemi, H., Dastoum, S., Jafari, S & Rahbari, S. (2024). Developing a model for attracting and retaining financial sponsors and sports supporters in the field of women's sports in Tehran province. *Journal of Sports Management and Development*, 13(3), 77-107. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2022.22134.2695>] [In Presian]
- Rahmani, J, & Tayebiniya, M. (2018). The process of women's social identity transformation in the discursive experience of the university institution (case study: married, employed and student women). *Journal of Sociology of Social Institutions*, 5(11), 129-158. [<https://doi.org/10.22080/jsi.2018.1911>] [In Presian]
- Sarukhani, B., & Rafat Jah, M. (2004). Sociological factors influencing the redefining of women's social identity. *Journal of Women in Development and Politics*, 2, 71-91. [[Link](#)]
- Schachter, E.P. (2004). Identity configurations: A new perspective on identity formation in contemporary society. *Journal of Personality*, 71(1), 167-197. [<https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00260.x>]
- Stets, J.E., & Burke, P.J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(3), 224-237. [[Link](#)]
- Shahvandi A, & Taghavi-Nasab M. (2018). Investigating factors related to the social identity of women. Case study: Women in the central part of Pasargad city. *Journal of Women and Society (Sociology of Women)*, 8(14), 165-184. [[Link](#)] [In Presian]
- Scruton, S., & Flintoff, A. (Eds.). (2002). *Gender and sport: A reader*. Psychology Press. [[Link](#)]
- Tajfel, H., (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. London: Academic Press. [[Link](#)]
- Vertinsky, P.A. (1990). *The eternally wounded woman: Women, doctors, and exercise in the late nineteenth century*. Manchester University Press. [[Link](#)]

- Ward, J., & Georgakis, S. (2016). Identity in Australia: A Case Study on the Role of Sport in the Ego Identity Formation Process. *Journal of Sports Research*, 3(2), 56-72. [<https://doi.org/10.18488/journal.90/2016.3.2/90.2.56.72>]
- Walseth, K. (2006). Young Muslim women and sport: The impact of identity work. *Journal of Leisure studies*, 25(1), 75-94. [<https://doi.org/10.1080/02614360500200722>]
- Yingnan, S., & Guoliang, W. (2023). Gender disparities in sports media coverage: Phenomenon, analysis, and transformation. *Journal of Frontiers in Sport Research*, 5(9), 20-25. [<https://doi.org/10.25236/FSR.2023.050904>]
- Yakushko, O., M.M. Davidson and E.N. Williams (2009). Identity salience model: A paradigm for integrating multiple identities in clinical practice. *Journal of Psychotherapy Theory, Research, Practice, Training*, 46(2), 180-192. [[Link](#)]
- Zarei, A., Zardashtian, Sh., Abbasi, H., Eidi, H., & Imamgholi, L. (2023). Investigating the factors affecting the improvement of social mobility in female athletes. *Journal of Sports Management and Development*, In Press. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2025.29240.2940>] [In Presian]
- Zhang, C., Liu, Y., Xu, S., Sum, R.K.W., Ma, R., Zhong, P., ... & Li, M. (2022). Exploring the level of physical fitness on physical activity and physical literacy among Chinese university students: a cross-sectional study. *Journal of Frontiers in Psychology*, 13, 833461. [<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.833461>]